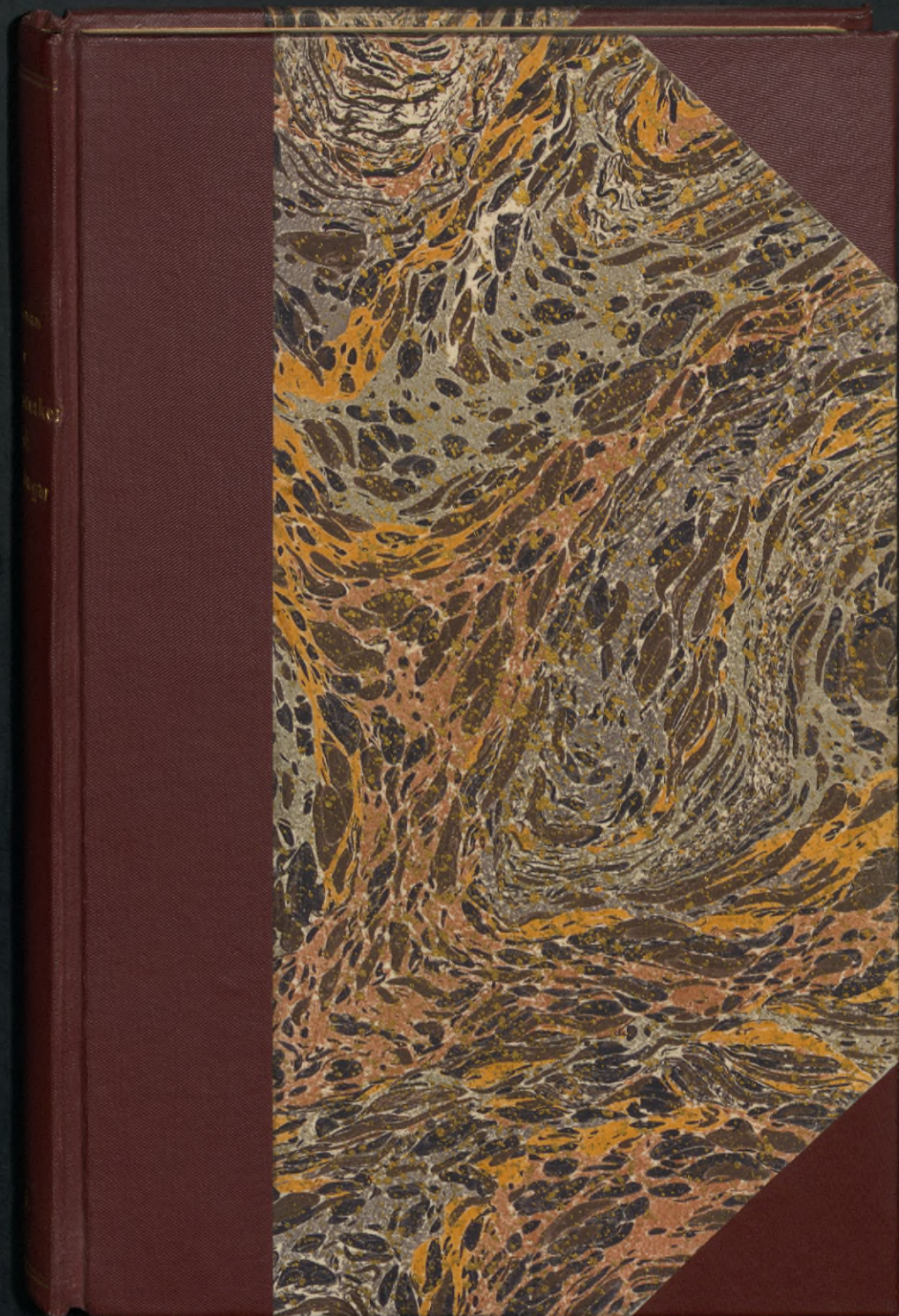

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

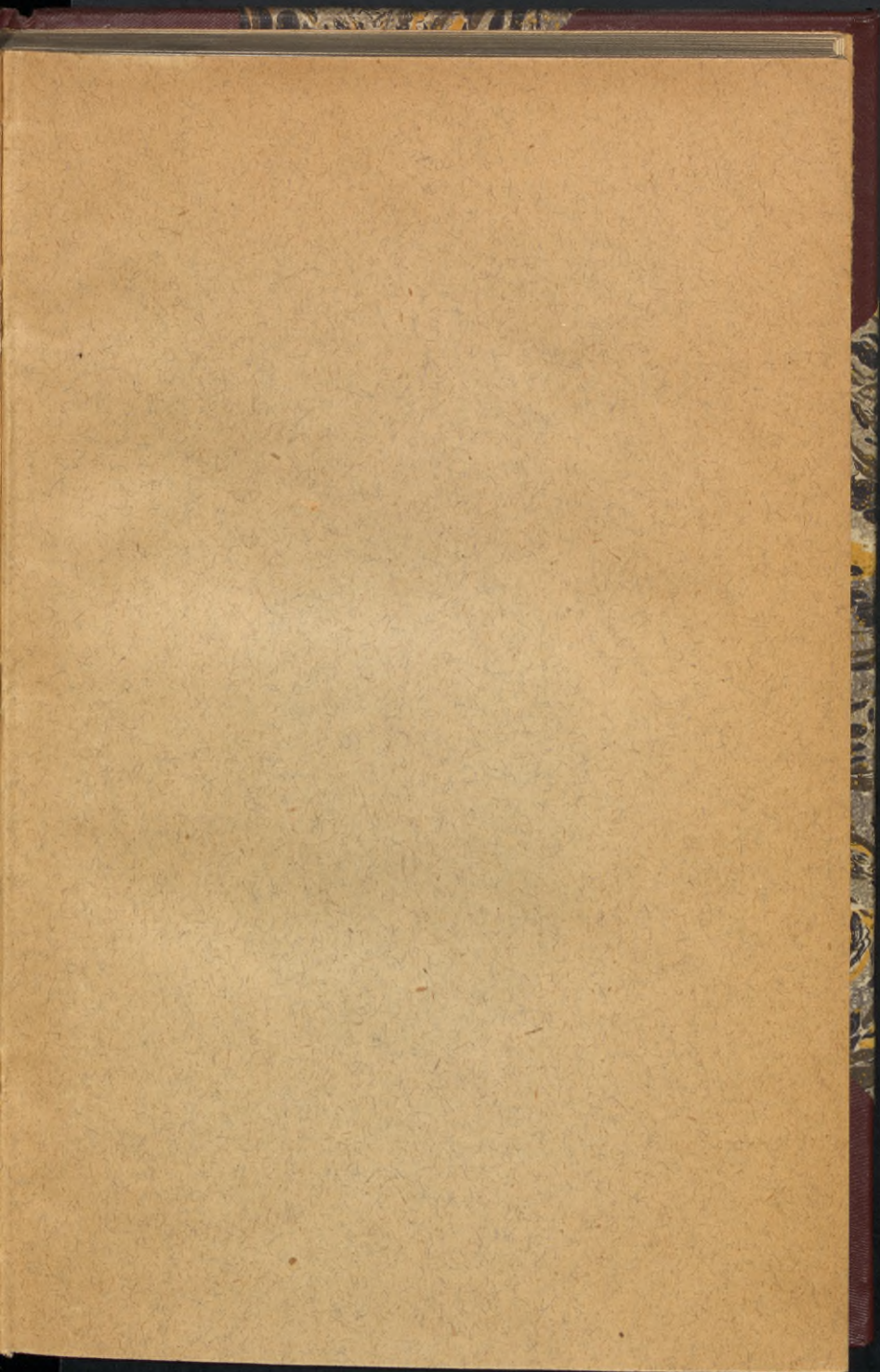

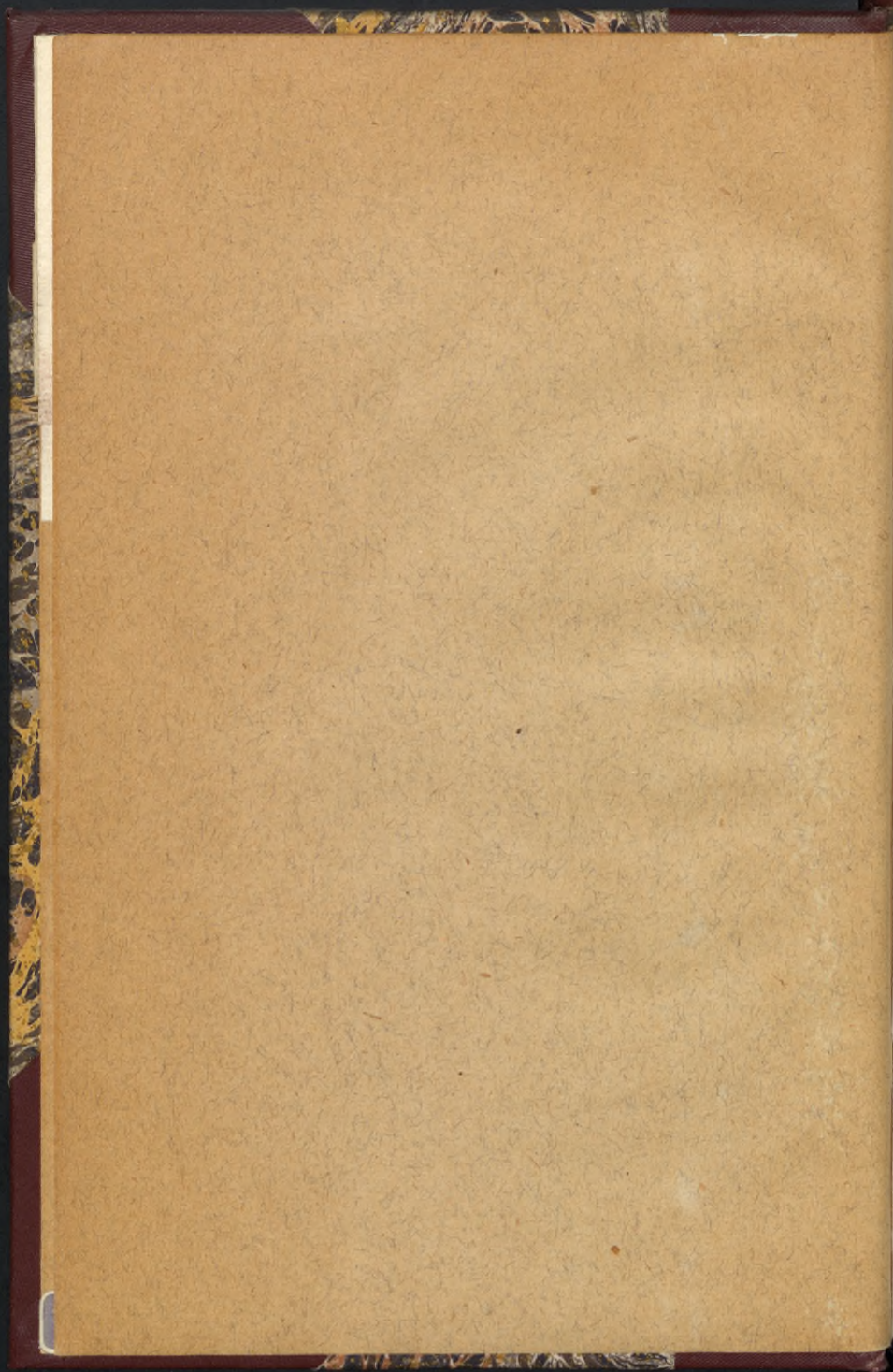
Allmänna Sektionen

Litt.
Sv.

JOHN JOHNSON
BONBINDARE
GÖTEBORG

lit.
Sv.

HUMORESKER OCH STÄMNINGAR

AF

Lovén Keman.

No. 29/1874

HUMORESKER
OCH
STÄMNINGAR

AF

LOTTEN EKMAN

UTGIFNA EFTER FÖRFATTARINNANS DÖD

STOCKHOLM 1914
O. L. SVANBÄCKS BOKTRYCKERI

EJ I BOKHANDELN.

Där tiden står stilla . . .

Det är skönt att ha börjat sitt lif i en småstad — en liten stad långt neråt landet, smekt af klara vågor, kringbäddad af grönska, i fridfullt hägn af en vittrande gammal borg, som ligger och drömmer högst uppe på den skogklädda branten. En stad med små låga tegeltakshus, ordnade i nätta rader, med svala trädgårdar, ljusa gator, där ogräset i fridiga knippen skjuter upp mellan de ojämna kullerstenarne, med en liten kyrka, som ler i rosenrödt, och ett långsträckt torg, ur hvars stora, öfverbyggda brunn vattnet forsar fram i en bred stråle, när pigorna fram mot kvällningen strömma till med sina tunga kopparspannar på armen.

Det är skönt att ha trampat sina första fjät i den staden, att som liten tös ha fått ett outplånligt skönhetsintryck att bära med sig genom det långa lifvet. Sen kom omsider döden och fick sitt ord med i laget för ens öde, man drog långväga bort, kom i skola, en tryckande Stockholmsskola, där ens steg blefvo underligt tafatta i de långa korridorerna och stora kala klassrummen, man blef vuxen, kom

längre ut i världen, fick se främmande land, fick arbeta, fick lära hvad lifvet är. Men medan dagarne i en oafbruten ked flätas samman till veckor, månader och år, medan det gamla ständigt får vika för det nya, och tankar och känslor skifta innehåll, står minnet af ens barndoms vackra stad alltid kvar i hela sin ursprungliga styrka. Och hvarje vår, då himlen får sin djupa, turkosblåa skiftning och man vet, att hagtornen stå hvita af blom på vägen upp till borgen, börja tankarna sin vanda kretsgång kring allt, som har samband med den lilla värld, man som barn kallade sin.

Ännu ligger staden lika ljus och leende nedanför borgens brant; ett och annat af de gamla ansikten, man minns från förr, har kanske försvunnit, en och annan modern villa har vuxit upp, och när sommaren kommer, samlas allt större skaror af badgäster dit ner. Men som helhet är allt sig likt, och man nickar med ett stilla leende åt alla de små välkända husen, den lummiga kyrkogården, de gröna parkerna. Framme vid kyrkan ligger det hvita bostället, gammaldags reelt, med sina stora, låga rum och breda trätrappor, dem mor trampade med lätta steg, sin lilla trädgård, där far varligt pysslade med fruktträd och bärbuskar, sitt gamla uttjänta stall, där stora brors kaniner förde en sorgfri tillvaro, sin makalösa vind, hvars like ingen skådat — och så ens egen kammare, liten och pryddlig. Man ser det alltsammans, med ögonen fyllda af tårar, blir stilla i sin själ, får nästan en glimt af det forna

barnasinnnet. Och när ens blick tar fäste vid den gamla slottsruinen, kommer man plötsligt att tänka på de långa höstkvällarna med hänglampans sken öfver det runda salsbordet, där syskonen samlats — dessa höstkvällar, då stormen våldsamt svepte fram genom gatorna och pep i fönstrens springor, och man själf beklämd stod och stirrade på lyktan i hörnet, som flämtade upp och ner med gul, rykande låga, på trädens risiga grenar, som snoddes om hvarandra likt händer, som vrida sig i ångest, medan ruinen skymtade i bakgrunden som en mörk, hotfull massa. Så fördes man till sängs, mor kom in, gaf en godnattkyssen, strök en öfver håret med mjuka, hvita händer, släckte ljuset — och så skar med ens nattvåktarens långa, utdragna rop genom stormen och mörkret. Då kunde man ibland skälfta till i dödlig ångest, allt blef i blinken förfärande spöklikt och med en snabb rörelse drog man täcket öfver öronen och borrhade ned hufvudet i kudden. Sådana höstnätter var det som om medeltiden gått igen i den tysta staden nedanför borgen.

Men sommaren, sommaren . . . då var allt klarhet och ljus, då stodo ängarna fulla af prästkragar och tusenskönor, och vinden kom dansande fram öfver staden från den vida högplatån bortom ruinens tunga murar och torn, sjöng idel glada visor, och gjorde sinnet lätt och upprymd. Sommarsöndag! Bing, bång ringa klockorna, kyrkplanterings gångar äro fyllda af folk, som långsamt och värdigt gå till Guds hus, man står framme vid barnkammar-

fönstret och följer dem med blicken, i nystruken vit klädning, små lackerade skor och håret i nätta krusor efter nattens hårda flätning . . . Ljufliga sommarsöndag, med tankfull stillhet ute och inne, med underlig högtidsstämning, milda ord och vackra leenden, med skymningssagor i fars gamla breda soffa, dig minns man kanske helst af allt! Och så solnedgångarna! Flinkt stal man sig ut genom bakporten, sprang med andan i halsan den långa vägen upp till slottsberget, kastade sig framstupa på marken, stirrade rätt in i det glödande solklotet, som långsamt dalade mot skogsranden i fjärran, medan de seglande molnen mättades med färg, från luftigaste lilas till klaraste guld, och hafvet i glittrande reflexer återspeglade himlens färgprakt. Man såg, och man drömde oklara drömmar om världen, som man inte kände.

. . . Och så kom man långväga bort och fick ta nappatag med lifvet. Men när ödet på allvar klämmer efter en, när verklig sorg och bitter leda eller bara dagens små förtretligheter, människors onda ord och stygga blickar, bita sig fast i själen och göra ens sinne tungt, då är det godt att ha en fridlyst plats, dit ens tankar i stillhet kunna vallfärda och hålla sabbat. Och hvem vet, kanske vore det en form af lyckan så god som någon annan, att en gång få glömma världen och lifvet långt borta i en liten stad vid hafvet . . . där tiden står stilla . . .

Manfolk.

Oj, oj, kära, suckade min lilla tunna väninna, som skrifver maskin på fiskgrosshandlare Svenssons kontor. Oj, oj, hvad lifvet är bedröfligt!

Här går man och stretar. Gör så godt man kan. Är blyg som en sippa och from som ett lamm. Men hvad hjälper det! Pröfvas skall man i alla fall.

Manfolken, kära . . . Skapelsens herrar, di kallar . . .

Inte klagar jag på min principal, inte. Nej, Gud bevara mig från den synden. Han tittar in hvar-
enda morgon och frågar skälmskt: »Hur mås det?» och ibland händer det till och med att han skakar hand med mig eller i uppsluppen lekfullhet lägger fingerspetsen på en af maskintangenterna och trycker till. Det är ju rysligt vänligt och lustigt — eller hur? — så på honom har jag ingenting att anmärka.

Men som sagdt, lifvet är litet bedröfligt. Det finns saker som trasa sönder ens själ.

Nja, när jag först kom på grosshandlare Svenssons kontor nere i gränden, hade jag hr Andersson till kamrat. Han satt hela dagarna på sin höga stol midt emot mig vid pulpeten, hans runda ansikte

var fullt af djupa veck, han log huldt och han pratade mycket. Han talade om att hans döda kusins dotter var gift med en trädgårdsmästare nere i Skåne och att hans systerson hade vrickat foten en gång när han åkte skridsko för två år sedan. Jag fick också veta, att hans hustru haft en piga, som stal ett par galoscher, att hans svärmors syster dog i lunginflammation — nej, blindtarmsinflammation — och att hans farmors styfmorette Strålenhjelm i sig själf. Han talade mycket. Han skrattade gärna. Hans röst var mycket släpig.

Ack, vare det långt ifrån mig att inte erkänna, att det var obeskrifligt älskvärdt af honom att inviga mig i sina familje- och släktförhållanden, det visade ju att han närde ett obegränsadt mått af smickrande tillit för mig. Men i längden blef det i alla fall en smula tröttande, och jag kunde inte hjälpa, att jag drog en stilla suck af lättnad, när vår argaste konkurrent, firman Qvist & Qvist, lockade honom öfver till sig och jag för sista gången såg hans smårutiga byxor och svarta bonjour försvinna genom dörren.

Men ve, bittert fick jag ångra mina onda tankar mot hr Andersson. Ty efter hr Andersson kom hr Blombergson.

Hr Blombergson var en stor, stark karl med gulgrått hår och klumpig näsa. Hr Blombergson brann invärtes. När temperaturen steg öfver femton grader, blef hr Blombergson eldröd i ansiktet och svor. Han var fanatisk luftmänniska och vegetarian.

Han kom fram på höstsidan, och så snart vår principal gjort sitt morgonbesök, slog han upp båda fönstren på vid gafvel. Sedan tog han fram en påse russin och krakmandel och fikon och råa ägg, och hvar femte minut stoppade han in fem mandlar och tio russin och ett fikon i sin muns ginungagap, och hvar kvart stoppade han in en rå äggula. Hvar halftimme steg han upp och lyfte kontorsstolen på rak arm. Han flåsade som en oxe, han snörflade som en flodhäst, han grymtade som en gris. Han var mycket bullersam.

Hr Blombergson trufdes utmärkt på grosshandlare Svenssons kontor. Men allt efter som vintern led började också jag lida. Hr Blombergson stod stolt och lyfte sin kontorsstol och lät sitt öfverhettade inre svalna i vinterkölden, men mina fingrar blefvo allt stelare och rödare och min vinterkappa for grufligt illa af den ständiga nötningen.

Jag började hata hr Blombergson.

Grosshandlare Svensson tyckte han var en styf kontorskarl.

En dag bad jag till den gode guden. Jag bad honom inte glömma bort hr Blombergson. Hr Blombergson hade kämpat så länge och så troget. Hr Blombergson behöfde bestämdt få gå in i den eviga hvilan.

Den gode guden visade sig vänlig och tillmötesgående. Hr Blombergson fick lämna sina påsar och sin gymnastik; hr Blombergson fick lunginflammation och dog. Den dagen jag första gången

fick sitta och skriva på min maskin inför stängda fönster, gaf jag under glädjetårar en fattig pojke fem öre.

Hr Blombergson gick — men hr Petterson kom. Hr Petterson är ännu kvar.

Hr Petterson har pälsmössa och pälsvantar och halmsulor i galoscherna och bomullstussar i öronen och en fyrkantig schaggbit på kontorsstolen och en skinnmatta under den. Hr Petterson stoppar papper i alla nyckelhål; hans hufvud är känsligt för drag. Hr Petterson vill ha 25 grader varmt; hans kropp är känslig för köld. Hr Petterson funderar på att lägga sig till med en grå ullschal och en sidenduk att binda om öronen. Hr Petterson dricker sju koppar kaffe om da'n och går på bönemöte om söndagarna.

Sådan ungefär är hr Petterson. Härom dagen bad jag honom ödmjukt, drypande af svett, att få stänga af värmeledningen en stund. Han såg på mig länge och ilsket. Till sist röt han:

— Jädrans påhitt!

(Hr Petterson går på bönemöte om söndagarna.)

Herregudfader så rädd jag blef! Det kändes som hade jag glidit ut i luften, bort ur rummet, upplösts, förintats.

Nu törs jag aldrig mer tala till hr Petterson.

Hr Petterson dör aldrig. Men mig kommer han att steka lefvande.

Oj, oj, kära, lifvet är bedröfligt, suckade min lilla tunna väninna, som skrifer maskin hos fiskgrosshandlare Svensson.

Bland lappkåtor och fjäll.

Efter en del krokvägar genom Danmark och Norge kom jag äntligen in i Jämtland och fick fatt i ett idealiskt litet pensionat i den »linie-sköna» Undersåkersdalen. Där följde sol och sommar på Storliens vintriga ödevidder, de hvita forsarna skuro fram genom vågiga, smaragdgröna ångar, mörka och milsvida klättrade barrskogarna upp för sluttningarna och längs i väster stodo fjällen och lockade med sina hvita snöfennor. I tystnad och frid växte dagarna ut till veckor, och jag gjorde helt slött som pensionatets alla andra trötta gäster: tittade på fjällen från min hängmatta, drack mjölk i tid och otid, åt fyra rätter mat till middagen och gjorde lama promenader till närmaste utsiktsplatå ett par tre gånger om dagen. Så hade det väl också fortgått i det oändliga, om inte en plötslig nyck drifvit mig till den vackra staden vid Storsjön och ödet där fört i min väg en ung dam, som befanns vara världens sundaste människobarn och tillika en af Jämtlandsstadens djärfvaste skidlöperskor och mest nitiska fjällvandrerskor. Hon hade inte haft

mig lång stund under behandling förrän jag insåg det meningslösa i att luta mina bleka Stockholmskinder mot en hängmattas mjuka dynor, medan fjällen dag och natt stodo och väntade mig med sin lätta luft och sina underbara vidder. Och småningom började samma längtan bränna oss båda, och klockan två en lördagsmiddag föll det förlösande ordet: vi *måste* till fjälls! Jämtlandsflickorna äro ett raskt släkte: när klockan slog fyra var allt klappadt och klart, alla de små hvita tygpåsarna voro fyllda med kaffe och socker och hafregryn och skorpor och torkad frukt, bågarna dinglade vid våra bälten och mesarna voro fastspända på rygarna. Klockan åtta voro vi i Hjärpen, klockan nio i Hålland, och nästa morgon klockan åtta var matsäcken för dagen tillredd och den landtliga vagnen förde oss bort till Edsåsen, där vi med lätta sinnen bjödo världen farväl och började vår vandring. Upp genom skogsbandet bar det, söndagsolen sken och barren doftade, en bråkande fårscock följde oss envist i spåret och mitt hjärta svällde af lycka, när jag såg min spänstiga följeslagerska i sin gråa fjälldräkt, sin lilla bjärtröda mössa på det bruna håret och sina höga fjällkängor — och när jag tänkte på att jag för många dagar framåt bara skulle lägga den ena milen efter den andra mellan mig själf och den stora, tråkiga världen, den stora världen som häruppe krympte ihop till den lilla och hvilkens larm stängdes ute af fjällens tunga murar. Ack, denna rad af lyckliga dagar! Dessa dagslänga

marscher öfver högfjällens steniga vidder, då tiden inte längre fanns till, då människorna inte längre funnos, då allt som öppnade sig för våra blickar bara existerade för oss, oss ensamma, då det sjöng inom en: detta är lyckan, att sorglöst vandra framåt med ränseln på ryggen, låta sina kinder brännas af solen och smekas af den lätta vinden, att doppa sig i fjällbäckarnas klara, kalla vatten och dricka det långsamt, som när man tömmer ett glas utsökt vin. Och denna stillhet! Ingenting som rör sig utom vi själfva och våra skuggor, eller en och annan uppskrämd fjällripa, eller någon renhjord, som störtar fram öfver snöfälten. Och denna oändliga, välgörande tystnad! När man vandrar bland fjällen blir man själf tyst. Man slår inte ihop händerna och säger »ack!» och »oh!». Man hviskar inte »förtjusande!» eller »gudomligt!» Man bara tiger. Fjällen vilja ha en sådan.

Ack, jag stackare, hur skulle jag våga mig på att beskrifva fjällens värld! Jag vet bara, att när man kommer upp på topparna, glömmar man i en blink uppstigningens vedermödor, man sjunker ned i hänryckning och drömmer bort långa stunder inför det vida, fjällomgärdade landskap som blånar djupt under ens fötter. Och jag vet bara, att när färden går fram öfver högfjällsvidderna, då är det som lade man för hvart steg nya välden för sin fot, då växer kraften fram inom en, man blir en ny människa, sundare än förut, och man lofvar sig själf att rensa bort mångt och mycket af det kul-

turens ogräs som tagit fäste hos en. Och skamkänslan, som arbetar sig fram, skjuter ännu starkare fart, när man kommer samman med fjällfolket, när man kamperat några dagar med lapparna och sett hur deras torftiga lif gestaltar sig. Men de tappa inte humöret i första taget! Den lille skinn-torre trollgubben Nils Nilsson i Glen, som hade den pipigaste röst mina öron uppfångat, var yster som en barnunge och strålade af förtjusning öfver en så enkel sak som att han hittat två lom-ägg. Han hukade sig ner i kåtan, sög på sin pipa, lade hufvudet på sned och skrattade som ett godt barn. Men hustrun hans, Märta Maria, var en sluten kvinna, som stilla gick och stökade i sin nötta skinndräkt. Hon satte sig strax innanför kåtans öppning och man såg att hon fann nöje i besöket, men frågor och svar voro lika enstafviga och klangen i hennes röst ljud alltid lika trött. Villigt dukade hon fram smör, hårdt bröd och saltorkadt renkött, stekte några fiskar och gräddade ett fat sirapsvåfflor, och när kvällen blef sen snörde hon vänligt in oss i varma renhudar och kastade nytt bränsle på elden. Ofvanför kåtöppningen lyste en blekblå flik af himlen, några myggor surrade kring elden, röken steg upp i vida ringar kring den långa järnkedjan öfver eldstaden och utifrån trängde underliga ljud genom den ljusa natten. Jag låg helt stilla i min bädd, all oro hade strukits bort ur mitt sinne, och jag frågade mig själf: Är det möjligt, att det finns något som heter storstadslif och arbetsjakt? Att det finns

människor som förarga en och störa den stillhet, man så väl behöfver? Och plötsligt kom jag ihåg en stämning från en vårväll i Stockholm. Jag for in till staden med en skärgårdsbåt — himlen hängde blek och skälfvande, det var som hade den ej mäktat hålla kvar sina stjärnor utan låtit dem sakta sjunka ner öfver staden, där de tagit fäste litet hvarstans, flockat sig bland Söders höjder, fogat sig till skinande guirlander längs kajerna. Och öfver alltsammans lyste månen likt en stor, uthamrad guldslant. Det var vackert som en dröm och jag satt tigande på båtens akterdäck.

Men strax bredvid mig hade jag ett muntert sällskap, som sjöng: »John Brown's baby» . . .

Den vårvällen kom jag att tänka på i den tysta lappkåtan. Och jag makade mig närmare elden och slöt rysande ögonen.

. . . Ett par dagar förut hade vi gjort en intressant bekantskap i Vallbo, »lappkungens» residens. Hvilken Jämtlandsturist känner inte Vallbokungen, han som en gång ägt hela Vallbo — hvad det vill säga vet bara den, som själf sett härligheten! Och än i dag sitter den reslige kungen som herre i en präktig gård invid det hvita lappkapellet och visar med stolthet de orglar och konstfullt inlagda möbler han förfärdigat under långa vinterdagar. Vallbokungen var älskvärd mot oss och vi kunde ogeneradt betitta hans röda näsa och röda lappmossa, men han kan också vara riskabel nog att råka ut för. Esomoftast går en hviskning man och man

emellan: kungen dricker! Och då är det bäst att ta sig i akt, ty då blir han vild som ingen annan och hans hustru, den vackra mor Katrina, packar sig först som sist i väg från gården för att slippa hugg och slag. Men snäll mot de fattiga är han, och lappen Granstedt, som i några dagar delade ljuft och ledt med oss i egenskap af vägvisare, kunde berätta många ting om hans och hans hustrus godhet.

Ack, mina vänner, hvad jag saknar lappen Granstedt! Om ni bara visste . . . Han bodde med hustru och tre barn och diverse kriter i ett slags inventiös kåtstuga om ett rum, och han hade ett humör hvars like man får leta efter. Han »kiprade» troget i väg framför oss öfver den 2 kilometer långa myren Vargflåtan med dess tröttsamma kafvelbroar och vidare genom det milslånga Lundörrspasset och öfver den ena fjällryggen efter den andra, alltid i samma jämna takt, med ränseln på ryggen och kaffepannan i handen, han vadade före oss öfver bäckarna, han kokte kaffe åt oss, han gjorde upp torfedar till skydd mot myggorna, fiskade upp läckra laxöringar ur älfvorna och stekte dem i en handvänding på stenhällarna. Och han berättade om de många turister han åtföljt, om den roströda källan under snön, om den hufvudlösa västgöten som spökat för honom i hans barndom och om mycket, mycket annat. Och han var också en finkänslig man: vi kunde utan vidare skala af oss det ena plagget efter det andra i värmen, ty lappen Granstedt var inte den som vände sitt hufvud i

onödan. Ja, som sagdt, Granstedt var makalös, och det var en bitter stund, när vi till sist måste skiljas från honom — så mycket mer som vi nu närmade oss bebodda trakter. En stekhet morgon doko vi upp i Bydalen, midt ibland en skara förbluffade stockholmare i ljusa sommartoalletter och med glödritade och bandprydda stafvar i händerna. Det var inte odeladt angenämt att ha en kjol, som knappt skylde knäna, och ett enormt hål på högra strumpan, men man fick ta saken kallt, och i hvarje fall smakade frukosten gudomligt, och det var skönt att få bandage och matolja för de brännblåsor solen framkallat på min stackars hals. Och vi sofvo som små grisar på turisthyddans halmmadrasser! Dagen därpå gingo vi öfver Västerfjället — en ren »salongspromenad» ofvanpå alla vandringarna öfver obanad terräng — och efter att ha öfverraskats af ett våldsamt åskväder togo vi vår tillflykt till en fäbodvall, där vi undfägnades med flötgröt och mjölk, hårdt bröd, kaffe och varma våfflor och fingo torka våra kläder framför elden i den öppna spiseln. På kvällen sutto vi väl ombonade i verandadörren i Strömvallens turisthydda och sågo hur det skvalande regnet insvepte skog och sjö och fjäll i en enda grå slöja, och nästa morgon rodde vi öfver Sällsjön, vadade till knäna genom de uppblötta myrarna, fram till Storbofallet och Ocke, där vi fingo kaffe i en bondgård och nödtorftigt torkade oss. Och sen var sagan slut, och med bedröfvelse satte vi oss på tåget och vände åter till människors barn.

Men när jag gjorde min rentré i pensionatet och fick se det dignande middagsbordet, hummern och den rökta laxen och soppan och fisken och steken och desserten — ja, då tror jag nästan att jag blygdes. Och min själ längtade efter Märta Marias sirapsvåfflor.

Priffe.

Hvar gång jag kommer dit måste jag spela priffe.

Men jag kan inte spela priffe. Jag kan rakt inte spela priffe.

Den långa herrn till höger om mig mumlar något maliciöst i sitt svarta skägg om låtsad oerfarenhet, när jag gömmer mina tretton kort i knät och tafatt sorterar dem i fyra olika högar. Men jag kan inte för mitt lif sortera tretton kort utan att lägga ifrån mig ett enda af dem. Har jag kanske små hvita flinka fingrar? Sitter det kanske den allraminsta lilla kvinnomjuka gratie i mina handleder? Ack, jag släpper ner korten i knät och sorterar dem tafatt.

Och på min grannes klöfver kastar jag villrådiga blickar omkring mig och passar på vinst och förlust. Och sedan låter jag mina tankar fridfullt domna. Jag vet en gång för alla, att det öfverstiger min hjärnas förmåga att hålla samman alla kort som gått, alla kort som finnas kvar, alla kort som skola ut just i rätta ögonblicket. I en stund

af förtviflan köpte jag en gång en liten bok med preferenceregler. Där stod: »Ess, kung, dam, spela ut kungen. Ess, kung, dam, knekt, spela ut damen. Ess, kung, spela ut esset» o. s. v., o. s. v. Eller kanske citerar jag galet. Min hjärna förvirrades. Jag uppgaf försöket — nu har jag uppgifvit försöket för evigt. När mina medspelare tala om trick och honnörer och mellanhand tänker jag på hatten jag skall köpa, pjesen jag skall se, boken jag läste sist.

Och min tant, som sitter midt emot mig, betraktar mig förebrående med sina vackra blåa ögon och säger:

— Men följ då med, min vän! Inte var det där min färg, intel!

Och jag svarar frånvarande:

— Nej visst, nej, tant. Jag glömde . . .

Och min vänstra grannes bruna ögon skjuta föraktfulla blickar. Jag skäms som en hund. Men jag måste spela priffe.

Ibland kommer farbror ryttmästaren ut från sitt rum och tittar på. Det är kulmen af eländet. Han sjunker ner i en fåtölj och får en uppsyn à la den rättfärdige domaren. Han är öfverdängare i preference och whist och vira och poker och bräde och alles in der Welt. Och jag vet, att jag inte kan spela preference. Jag förintas. Mina händer bli iskalla, jag fumlar med korten och kastar på måfå ut tio, nio, knekt, ess.

Och någon gång slumpar det sig så, att jag handskas med mina kort just som jag borde hand-

skas med dem. Och då nickar farbror ryttmästaren och säger afgörande:

— Nitouche spelar bra!

Gud i himlen!

Det blir dödstyst. Lampan lyser öfver två bruna hufvuden och två blonda hufvuden, celluloidkorten smälla mot bordsskifvan och röd i ansiktet plockar jag till mig en chokladbit ur konfektasken.

Och med bedröfvelse i hjärtat grubblar jag öfver det underliga fenomenet, att hvarenda människa i Sveriges rike kan lära sig spela priffe — utom jag. Jag lär det aldrig i evighet. Jag har aldrig kunnat lära mig mer än ett enda spel. Det heter »Gammel-Jomfrue», och det trumfada en skådespelare i mig i somras.

. . . Jag kan inte låta bli att gå dit. Hela familjen vet att jag inte kan spela priffe. Men hvar gång jag kommer dit, måste jag spela priffe.

Lennie.

Doktorn rekommenderade henne åt mig, när jag kom till honom med min vrickade fot och min skamfilade benpipa.

— Hon blir utmärkt, afgjorde han. Hon ska kurera foten galant...

Och nu är hon hos mig hvar eftermiddag sedan fyra veckor tillbaka och låter min fot göra intimaste bekantskap med kraften i hennes fingrar. Egentligen kände vi hvarann litet grand sen gammalt — vi råkades för två år sedan i Berlin, där vi båda för billighetens skull tagit in i ett orimligt kristligt Hospiz och där hon hvar morgon spände ögonen i kypareynglingen och till hans alltid lika omåttliga förvåning tvingade fram ett bastant glas till mjölken i stället för den efter Vaterlandsbegrepp framdukade koppen. Hon redde sig som en hel karl och det var skönt för mitt räddhågade hjärta att finna skydd under hennes vingars skugga. Ty vi gjorde också sällskap till sachsiska Schweiz — men det hör inte hit.

Sedan förlorade vi hvarann ur sikte ända tills

min fot fick sin vrickning. Nu kommer hon som sagdt hvar dag. Hon har inte förändrat sig ett tecken. Hennes figur är lika fast formad som förr, hon har kvar sina ärliga, oförskräckta ögon, sin medvetet spänstiga gång och sina runda kinder. Ack, de kinderna, de tjocka kinderna! Men hvad vore Lennie utan sina runda kinder? De ge henne något af ett barns knubbiga välmåga, när skrattet kommer och man ser hennes tandrader lysa hvita — Lennie har härliga tandrader och Lennie skrat- tar gärna. Hon går sin egen glada och trygga väg genom lifvet — hon trifs så bra i lifvet!

Precis på slaget fem trycker hon på tambur- dörrens ringledning, och när jag linkar ut och öppnar, står hon där som ett enda leende. Är det vackert väder har hon sin fina, marinblå promenad- dräkt — för guds skull, Nitouche, kom inte med foten innan jag fått en handduk öfver kjolen! — Men regnar det, kommer hon själaglad och drypande i sin korta engelska krage. Lennie använder aldrig paraply och hennes snabba fötter ha aldrig tyngts af ett par galoscher. Lennie går i låga skor året om — kängor, pytt, när man kan få skor! Lennie snör hvarken in sin kropp i korsett eller lifstykke — man ska väl andas i all världen! — Och hon badar en gång om dagen och lutar starkt åt vege- tarismen. Lennie är en hygienisk ung dam. Det är väl därför hennes första tanke när hon vaknar om morgonen är jämnt lika glad som den allra sista som skjuter genom hennes hjärna innan hon

sorglöst somnar in på kvällen. Hon är den enda varelse i Stockholm som inlägger samma glädjenyans i sitt leende efter fyra veckors ihärdigt höstregn, som när hvar dag rinner upp med värmande solsken. Men tro inte att mildhet och foglighet ingå som dominerande ingredienser i Lennies skaplynne. Hon blomstrar af hälsa och kan bli vred som få. Hon kan spänna ett par befallande ögon i en kypareyngling och ett vredgadt energiskt drag kan bita sig fast vid hennes mungipa. Men ändå: längst i skymundan ligger alltid en stor barnafromhet på lur. Lennie är rörande i sin naiva tro på nyttan af vredesutbrott.

— De rensa luften, säger hon med himmelsk hänryckning. Du skulle bara bli ond en gång, Nitouche. Riktigt så där sju sjungande ond. Så finge du se . . .

Och när jag tveksamt invänder, att jag högst ogärna vill bli sju sjungande ond och att jag inte är så värst svag för scener som rensa luften, ler hon med den invigdes öfverlägsenhet, och hennes blick säger tydligt: stackare den som inte förstår . . . En gång är det så när, att jag själf får vredens skålar öfver mig, när jag vrider mig i kval och vågar en förtviflad fråga om det verkligen är som sig bör, att hon tar så hårdt just på de onda ställena.

Lennie blir djupt kränkt. Hon stannar midt i farten och håller mina tår som i ett obarmhärtigt skrufstäd.

— De onda ställena! fnyser hon. Begriper du inte, att det är just på de onda ställena jag skall ta. Ta riktigt hårdt. Begriper du inte en så enkel sak?

Jag ler tvunget och lutar mig hårdt mot soffryggen. Hennes kraftiga armar och händer arbeta snabbt och säkert, knåda, knåda, knåda.

— Det gör ondt godt, tillägger hon tröstande.

Och hennes leende är ett godt barns, hennes röst klar och öppen som hon själf.

Och hon vrider och vänder på min fot, blir röd i ansiktet af ifver och ansträngning. Blodet flyter varmare genom mina ådror och jag måste halft medge att det »gör ondt godt». Och när kvarten är gången kaflar hon ner ärmarna, tvättar af händerna i en hast, kryper ihop i chäslongen, sticker en stor kudde bakom ryggen och mår som en prinsessa. Och så småpratar hon. Talar om väder och vind eller anfaller kanske min klemighet:

— Du borde gymnastisera, Nitouche. Hvarenda dag. Du går för litet. Du äter för mycket. Du klär dig för varmt.

Eller också skrattar hon och sträcker på ärmarna.

— Gud, hvad det är skönt att lefva! Hör du hur det regnar? Gud, hvad det är skönt att lefva!

Och hon tar ett äpple ur skålen och hugger tänderna i detta.

Men ibland blir hon dödligt allvarlig. Då talar hon om böcker. Om Tolstoj, som hon läst på

engelska, och »Tankebilder», som hon läst på tyska. Ty Lennie vill gärna hålla jämnvikt mellan själ och kropp. Och hon tänker mycket, mycket noga igenom hvad hon läser. Någon gång talar hon också om äktenskapet. Lennie är inte ett spår erotisk och hon bedyrar med öfverströmmande energi att hon aldrig skulle stå ut med »en man i hälarne». Usch, aldrig i lifvet! Eller åtminstone, inskränker hon, skulle hon ha paktum. Ja, minsann, paktum skulle hon ha!

Till sist springer hon upp likt en fjäder.

— Kors i all världen — redan åtta! Och jag som skulle hem... Jag som lofvade...

Och hon kastar till mig ett brådskande adjö och är i en handvändning försvunnen genom dörren. Jag hör henne gnola i tamburen — det skall visst vara »Sjung om...». Men jag vet inte bestämdt. Kanske är det också »Gubben Noak». Lennie är ett monstrum af bristande musikalisk begåfning.

Så smäller det i tamburdörren — Lennie stömar ut för trapporna. En kvart senare sitter hon och föreläser Viktor Rydberg i familjekretsen.

Från regnperioden.

Regnet slår mot rutorna och skymningen börjar falla.

Det har varit en dag som alla andra i denna höst af smuts och väta och tungsinne, bara ännu litet längre, ännu litet tristare än vanligt. En sådan där dag, då man tänker sina tyngsta tankar, då allt det dumma man sagt, det obetänksamma man gjort, helt plötsligt på nytt dyker upp i ens minne, då man nervöst flyttar sig från gungstolen till soffhörnet, från soffhörnet till chäslongen och slutet på visan alltid blir, att man känner sig öfvergifven af gud och hela världen. Det hjälper inte att man plockar ner sina favoritböcker från hyllan, det hjälper inte att vänliga händer duka fram kaffe och goda kakor midt på blanka förmiddagen, att posten ger en ett kärt bref, att man får en skål doftande violer till sitt skrifbord. Hvad förmår allt detta mot smutsen och vätan och tungsinnet?

Jag har varit fri från mitt arbete hela dagen, och när skymningen börjar falla och den långa kvällen ligger framför mig, sätter jag på mig hatt

och kappa, sticker en paraply i min hand och ett par galoscher på mina fötter. Luften är tätstrimmig som skuggningarna i min gamla ritbok från skoltiden, gatstenarna ha en glans som af blankadt stål och på butikernas rutor dra regndropparna långa krusiga fåror. Utan att tänka på det slår jag in på en väg, som jag ofta brukade gå i somras efter semestermånadens gyllene frihet, och kommer fram till en utkantsgata, som är ny och bred och gyttjig som en flodbotten. Den leder rakt på mitt mål, som inte är en smula konstigt — det är helt rätt och slätt Vanadislunden.

Jag hittade på den en gång i somras, när jag planlöst svängde förbi en grann folkskolebyggnad med sedelärande sentenser under takåsen och plötsligt såg den hägra framför mig likt en underlig fästningsvall. Solen låg het öfver staden och domstolsnotiserernas »Störande uppträden i Vanadislunden» hade ännu icke drupit gift i mitt sinne. Jag kryssade varligt fram mellan grushögarna, skymtade som hastigast ett litet ljust kapell och följde den breda väg som med stensättning à la Holmenkollens Keiser Wilhelmsvej ledde upp för branten.

Det var i somras, ja — i somras, då det gick som en dans att hålla sinnet friskt och munnen leende. Då lyste solen däruppe öfver vida, gröna sluttningar, där inga stältrådsstängsel hejdade foten, den lyste öfver långa skogssträckningar, lummiga som på en gammaldags landskapstafla, den slog en påle af guld genom en viks blåa emalj, och den

brände mot den kompakta massan af svarta hustak, öfver hvilka Johannes röda kyrka höjde sig som upplyft på en bricka. Inga människor — på sin höjd en och annan arbetarefamilj som kom tågande, dukade fram kaffe och smörgås och unnade sig en flyktig rast mellan dagens långa arbetstimmar. Inga besvärande ögonkast — det var bara att sträcka ut sig i gröngräset, kasta af sig hatten, sticka händerna under nacken och låta solskenet skölja ner i varma floder. Ligga stilla och blunda, låta tankarna löpa så långväga bort att det behöfts en dagsresa att hinna fatt dem.

Jag minns ett gult hus, som låg långt borta i en sänka och som ibland brukade fånga mina blickar och tankar. Ett fridfullt gammalt hus, byggt långt innan nutidskomforten fanns till ens i folks aning, skuggadt af gröna träd. Jag brukade rent af ligga och fantisera om de stora, mörknade rummen med sin grönskimrande dager och sina tunga möbler; och fast jag inte visste hvad det var för folk som bodde där, som lyssnade till suset från träden kring knutarna, kunde jag en kvällstund, då fönstrens rektanglar lyste gula, säga till mig själf att det måste kännas som en stor lycka att vara en bland dem som sutto där inne i familjekretsen.

Jag kunde inte hålla mina fötter från Vanadislundens. Också en solig septembermorgon kom jag dit. Världen omkring låg stärkande frisk, solen sög begärligt till sig den hvita rimfrosten, skogen hade

fått karnevalsglada slingor i gult och rött, och från gården till den väldiga byggnad, som för mina ögon tog form af en medeltidsborg, steg ett underligt sorl — i röda totemössor gingo barnen i ringdans. Vinden gnolade en frisk melodi i mitt öra, gräset hade fått sin höstgröna ton, och ingen mer än jag inandades morgonens kyliga luft däruppe.

... Men nu ligger sommarens lätta lynne fjärran. Nu knogar jag mödosamt upp för den våta grusgången med paraply på axeln och galoscher på fötterna. Mitt hår hänger i stripor, vattnet dryer af kappan, träden sträcka bönfällande sina grenar mot den obarmhärtiga himlen och de tusen taken smälta ihop till ett enda svart dok, som tar bort från min syn hvarenda ljusglimt från lyktor eller fönster. Och när jag når fram till den andra branten: skogen, min vackra skog — jag ser den inte ens, dimman har roffat åt sig både den och det gula huset. Hvilken förödelsens styggelse! Tillintetgjord sjunker jag ner på en af de våta bänkarna. Rundt omkring mig trumma vattufloderna samma enformiga melodi mot gruset, mitt hjärnmaskineri sackar själfmant af, jag kryper ihop under paraply och låter dimman väfva sin ring bäst den gitter medan skymningen gör min af att djupna till mörker... Men plötsligt börja kapellets klockor ringa gällt, gällt — klangen smyger emot mig likt ett hot. Jag blir skrämnd som en barnunge, notisernas »störande uppträden» ha underminerat min tillit. Jag nyktrar till på stunden, hvilken idé att gå hit!

tänker jag, medan jag med klappande hjärta och spänd hörsel vädrar ett ligafölje bakom hvar skymtande buske. Våt som en nybadad hund, med snufvan i faggorna, rusar jag till sist ner för den långa backen och den smutsiga trätrappan, kommer in på en smal liten gata som heter gud vet hvad och som har småstadslåga hus och kullerstenar, tar en ny trappa i några språng — och gudskelof, äfventyret är öfver, med andan i halsen är jag återbördad åt det riktiga lifvet. Lyktorna glimma redan festligt och som för spända segel komma spårvagnarna glidande från trenne väderstreck. Människorna storma hänsynslöst fram, sticka mig i ögonen med paraplyspröten, bryggarevagnarna skramla helvetiskt, jag hör droskkuskar som hojta: se upp! och fulla karlar som svära. Lof och pris, det är staden!

Enfant gâté.

Tre ting gå igen på alla grosshandlarns bjudningar: kaviarn, champanjen — och den långe blonde.

Kaviarn är äkta rysk, champanjen vräkigt märke — men det som ger piffen är den långe blonde.

Han är grosshandlarns favorit, fruns favorit, alla gästernas favorit.

— Han är så hemtreflig! säga damerna. Och ibland tillägga de med ett mildt leende: Och så ofördärfvad!

— Tusan till karl att vara kvick! skrocka herrarne.

Så hemtreflig, så kvick, så ofördärfvad! Mot hans ljusa lockhår parera ett par ögon, som bli blåbärsblå vid eldsljus och som på lifstid förpaktats åt den knubbigaste kerubs oskuld; ingen kan heller som den långe blonde lägga sitt hufvud på sned med ett älskadt barns hela behagfulla själfsväld. Och hans röst! Herregud, hans röst! Hör ni inte, hur klangen väller fram ur själens djupaste djup, hör ni inte hur värmen och godheten och alla mänskliga dygder sippra fram ur tusen kanaler och samlas

till en mäktig flod som rycker alla hjärtan med sig? Ser ni inte, mina vänner, hur guldhjärtat skiner igenom? Damerna få tårar i ögonen och själfva de rundmagade herrarne mumla rörda: »praktig karl!» Allt kan han säga, den långe blonde, och skam den som framandades den flyktigaste insinuation om gåpåaretag — ser ni inte, mina vänner, hur hjärtinnerligt troskyldig han är från topp till tå.

Hvad skulle grosshandlarn och frun och gästerna ta sig till utan den långe blonde? Bevars väl, grosshandlarn är nog en hygglig prisse, en mycket, mycket hygglig — och mycket, mycket rik — prisse. Och bevars väl, frun är en mycket fin fru, till och med född von jag vet inte hvad. Därvidlag klickar ingenting. Men frun har blifvit massiv af för mycket mat och för litet motion, hennes röst har blifvit gäll och släpig, och därför har hon svårt att ge fart åt munterheten. Och grosshandlarn själf offerar skam till sägandes mer pengar än medryckande värdhumör på sina middagar. Ärligt taladt, han är hvad man kallar tråkig. Han äflas litet för mycket att bryta udden af sin ringa härkomst genom att med ett leende, som skall vara fint och mångtydigt, oupphörligt hänsyfta på den — grosshandlarn excellerar öfverhufvud i mångtydiga leenden. Men de bli enformiga i längden, äfven om man inte råkat upptäcka att de ingenting betyda. Det kan inte förnekas: grosshandlarn vill gå i den fina genren och grosshandlarn är tråkig.

Men den långe blonde är aldrig tråkig!

De hypereleganta damer, som paradera kring grosshandlarns magnifika middagsbord och leka societet med tafatt stelhet, dra en lättnadens suck, när den långe blonde knackar i glaset. Och herrarne luta sig belåtet mot stolsryggarna. Gud vare lof, slut på den besvärliga förnämiteten! Man får komma i sitt rätta element igen, den svarthårige vågar äntligen ge fritt lopp åt de ekivoka inpass som bränna honom på tungan, damernas munnar börja redan le. Den långe blonde håller omåttligt roliga tal. Helst versifierade. Han böjer sig fram öfver bordet, han entusiasmeras, börjar gestikulera med händerna, rimmen gnissla som vagnshjul mot en grusgång, kvickheterna flöda som sirap, den sentimentala slutklämmen förstärkes af tårar i talarens blåa ögon. Gud, hvad den långe blonde har roligt! Gud, hvad allesammans ha roligt! Mera champanj, min fru? Söt eller torr? Skål, skål!

Och sedan, efter middagen, hvem är som den långe blonde? Finns det någon mer än han som med våld och list kan locka de högröstade herrarne från rökrummet till salongen, där damerna börja gäspa i smyg i sina fåtöljer och soffhörn? Han kommer som den räddande ängeln, smeker sin hustru i allas åsyn — han har tyvärr en hustru, en smärt, svartklädd, stillsam hustru med svaga rosor på kinderna — och förråder små intima detaljer ur sitt äktenskap med den mest älskvärda öppenhet i världen (tycka damerna). Och han slår sig ner hos den ena eller den andra, den vackraste eller den fulaste,

hur det faller sig, böjer sig fram emot henne och ger sin röst den dämpade klang, som låter det gå böljande strömmar af intim förståelse mellan de talande. Och damernas ögon utstråla moderlig ömhet, och han tackar sin skapare att hans röst är oemotståndlig, att hans hår är lockigt, hans ögon blåbärsblå, hans dress oklanderlig, hans hållning obesvärad.

Jag kan inte ta ögonen från den länge blonde — han tror gunås så visst, jag är blixtnär!

Och plötsligt går grosshandlarn in i sitt rum, letar i chiffonieren, kommer ut igen med nyckelknippan i ena handen, ett hopvikt papper i den andra. Det är den länge blondes senaste dikt! Ty han skrifer också allvarlig, djupt allvarlig vers — dikter. Den här sista skref han härom kvällen i Operakafé.

— Tänk bara, klockan half ett på natten, mitt i sorlet och rökmolnen! säger grosshandlarn beundrande. Om ni visste, mitt herrskap, hvilka fina tankar, hvilken subtil stämning... Ja, jag skall ta mig friheten läsa upp det...

Den länge blonde protesterar med en blygsamhet, som klär honom magnifikt, men damerna ha redan spetsat öronen, och när frun i huset mumlar något om diktens erotiska läggning brinner nyfikenheten i allas ögon. Den länge blonde intar en elegant pose i fåtöljen under Bergströms solnedgång, damerna luta sig fram i nervös väntan, herrarne bekämpa sin pratsamhet och grosshandlarn själf stramar upp

sig midt under den elektriska ljuskronan, klämmer fast den guldbågade på näsan och börjar med grandios patos:

»Hjärta, mitt hjärta, du trampade kropp . . .»

Damerna rodna och deras blickar irra mot den långe blonde, som ödmjukt böjer sitt hufvud. Från herrarne strömmar en atmosfär af punsch och cigarrök, och värmen stiger i salongen. Jag skjuter förstulet upp balkongdörren och glider ut i mörkret.

Röda rönnbär.

Carry sitter kapprak i soffan och ler ondskefullt. Vid en tillfällig stagnation i småpratet har hon framslungat en lika omotiverad som bask förfrågan rörande väninnans åsikt om männen. Och väninnan, som hör till de stilla i landet, har saktmodigt förklarat, att hon inte har någon åsikt.

— Nej, min vän, fortsätter hon, jag vet ingenting om mannen, absolut ingenting.

Jag vill inte förneka, att jag någon gång promenerar med honom på Djurgården, men då råka hans steg bli så långa att mina fötters snabba tempo trampar ihjäl hvar spirande tankesmula. Och jag erkänner att jag litet emellanåt sitter vid hans sida i Operakällaren, men då är sorlet så starkt, att jag inte hör hans röst, och rökmolnen så täta, att jag inte ser hans ansikte. Ibland händer det också att han antastar mig på gatan, när jag går hem ensam en kväll, men då äro mina ögon så sömniga att de inte orka fånga den flyktigaste bild af honom. Nåja, jag har också dansat med honom på en kostymbal, men då tänkte han mera på ett litet punsch-

glas han smugit undan i en vrå än på mig fattiga stackare. Och när jag fick honom till bordsgranne vid en middag somnade jag, medan han åt stek, drack champanj och höll tal. Javisst, jag har honom också till bror och kusin och svåger och chef och arbetskamrat — men må Gud förbjuda, att ödmjukheten till den grad flyr mig att jag djärfs lyfta mina fällda ögonlock!

Nej, min vän, själf vet jag ingenting om mannen. Men Ellinor vet . . .

Genom Carrys näsvingar gå ilningar af förakt. Men hon sitter fortfarande stel, ondskefull och förkrossande.

— Ellinor, upprepar hon högdraget. Det var mig just den rätta. Ellinor med sin skönhet.

— Ja, medger väninnan med orubblig mildhet, Ellinor är vacker. Verkligen mycket vacker. Hennes gång, du — just den där svikten, som sista modets författare suga inspiration ur! Hennes praktfulla ögon, du, som stråla ut den mest förnäma förvåning världen skådat! Hennes ormande figur, du! Hennes händer! Småla som en apas, hvita som liljor!

Ellinor älskar männen, du!

Det finns bara en episod i mitt lif, som vinner hennes odelade bifall: min dyrkan i det fördolda vid tolf års ålder för en cirkusatlet med svarta lockar och röda händer. Ja tyvärr, röda händer. Hon ler belåtet, när jag berättar, att det var min hetaste dröm att få vandra vid den rödhändtes

sida genom en urskog, där det vimlade af lejon och tigrar och leoparder och andra farliga djur. Och hennes ögon tåras af ädelt medlidande, när jag bedyrar, att det var min bittraste sorg att min hetaste dröm inte gick i uppfyllelse.

Som sagdt, Ellinor älskar männen. Hon får en ny beundrare hvar fjortonde dag. Hon berättar de allra vackraste saker om dem...

Carry börjar skrufva sig i soffan, men hon gör våldsamma ansträngningar att bevara sin själfbehärskning. Hon plockar fram ett etui ur fickan, tänder en Khedive med en långsamhet, som under andra förhållanden skulle antydtt tankedigert allvar, och börjar bolma. När hon känner röksmaken på tungspetsen finner hon sig ändtligen mogen att med lämplig torrhet kunna anmärka:

— Ditt förstånd skulle behöfva en liten ansning, min kära Signe. Ellinor vet ännu mindre om männen än du. Du blir uttråkad, och det har du ditt bleka ansikte att tacka för. Men att säga att Ellinor... Gud sig förbarme! Ellinor är alldeles för vacker, det är summan af saken.

Signe, som har suttit och gungat på skrifbordstolen, flyttar förtroligt öfver till det lediga soffhörnet.

— Men Ellinor påstår i alla fall... börjar hon med plötsligt intresse.

Men Carrys tålmod hör inte till änglarnas.

— Tyst med din Ellinor! afbryter hon med framblossande vrede. Ellinor vet ingenting, säger jag.

— Men kära, snälla, frågar Signe undergifvet, hvem vet något då?

Carry har nått sitt mål!

— Jo, framslungar hon triumferande genom rök-skyarna, jag vet, jag. Jag har trängt till märgen, jag. Männen afsky mig och jag afskyr männen!

— Men då kanske...

Carry skakar afvärjande på hufvudet. Färgen börjar redan stiga på hennes kinder, händerna visa redan tendens att hugga i med en våldsam gestikulering, orden börja redan flöda öfver hennes läppar. Carry är i sitt esse.

— De göra mig rasandel säger hon hetsigt. De reta gallfeber på mig!

Och sedan hvirflar ordströmmen fram snabbare och mer förhärjande än en ökenvind.

— Att tänka sig, att bara tänka sig hur de alle-sammans, höga och låga, unga och gamla, fattiga och rika, vandra omkring med samma eviga guld-gosseair och njuta sin inbillade position som världens behärskare! Hur de tro att hela lifvet är ett till deras ära dukadt festbord, där det bara gäller att häfva åt sig hvad som lyser vackrast och smakar bäst! Att tänka sig hur deras egoism växer sig seg och frodig, omspinner hela jordklotet med sina snärjande refvor! Hur den förstör allt här i världen! Hur de förtrampa oss kvinnor — synd och skam är det — hur vi få slita och släpa medan de själfva lefva glada lifvet, äta, dricka, lata sig på sin soffa, röka sina cigarrer (Carry tänder ilsket sin

femte cigaretten), läsa sina romaner, skvallra med sina vänner, beljuga, förtala, illa berykta sin nästa. Hur de knuffa oss i teatrarnas korridorer, hur de attackera oss på gatorna, hur de länsa punschhalfvorna, hur de svära som hundturkar, hur de inbilla sig att hvarenda flicka är stormtokig i dem, hur de . . .

Carry tappar andan af sinnesrörelse. Hon sitter inte längre kapprak i sitt soffhörn. Ofvanför den hvita stärkekragen glöda hennes kinder som bakugnar och hon slungar vildsint cigarettstumparna utåt golfvet. Men väninnans saktmod har inte krympt en millimeter. Hon har stillsamt stängt dörrarna till sitt rum, och i det hon med handen stryker en af soffans röda kuddar säger hon med ett leende i mungipan:

— Men Ellinor påstår, att det finns något mycket vackert, som kallas manliga dygder . . .

Ursinnet står som en eldkvast ur Carrys ögon.

— Manliga dygder! storskriker hon. De manliga dygderna äro munväder, säger jag, såpbubblor som brista bara man andas på dem. Sannerligen säger jag dig, det ynkligaste kryp jorden skådat är mannen. Ja, just det ynkligaste kryp! Bara en förtjänst, bara en enda förtjänst har mannen: han är inte kvinna. Gudskelof, mannen är inte kvinna! Gudskelof!

Signe har släppt den röda kudden. Hon är förstummad och hennes ögon ha ett skrämmt uttryck.

Och Carrys kraft är äntligen uttömd. Den sista cigarretten faller ur hennes domnande hand. Hon lutar sig matt mot soffryggen. Vreden sipprar sakta bort. Hennes blick blir inåtvänd. Och medan ett drömmande skimmer far öfver hennes manhaftiga ansikte mumla hennes läppar ännu några sista ord.

Signes ögon runda sig af mållös häpnad.
... Ty ur hjärtats djup har Carry suckat:
— *Gud, den som vore man!*

Lifvets nödtorft.

Hon var inte oäfvnen innan hon gifte sig. På den tiden kunde hon ännu skratta som en vanlig människa, tala som en vanlig människa, hon kunde till och med ögna igenom en modern bok, se en teaterpjäs, lyssna till en Chopinvals. Hennes kinder vora skära, hennes ögon glada, hennes händer hvita och mjuka.

Men hon hade ett stort fel: hennes fingrar voro så öfver alla gränser flitiga . . .

Och nu har hon hus och hem och en man, som äter ärter och fläsk hvar torsdag och ärtpuré hvar fredag och för öfrigt baserar sitt lif på tjocka vetenskapliga luntor och är en i alla afseenden högst respektabel person. Och hon har en liten gosse med böjd näsa och svarta ögon och ett humör som han fått gud vet hvarifrån. Nu kan hon hvarken skratta eller prata som andra, allt det gamla är förgånget — utom fliten. Den var egentligen den enda barlast hon kom sig för att stufva ombord på skutan, när äktenskapshamnen skulle angöras.

När jag går hem från mitt arbete om mid-

dagarne händer det någon gång att jag möter henne på Drottninggatan.

Hon är Hötorgsklädd och röd af värme, armen spänner sig kapprak under tyngden af en högst borgerlig kasse, och äfven om vår herre i sin välmening skickat ut både blåst och sol att feja gatan torr för hennes fötter, håller hon ändå alltid ett stadigt grepp om kjolen med den lediga handen.

Jag upptäcker henne på långt håll, får genast brådt att med alla tecken till drömmande själsfrånvaro nagla blickarna vid ett oskyldigt litet moln, som fastnat längst bort mellan hustaken, och hoppas i mitt stilla sinne att hon inte skall märka mig eller åtminstone komma ihåg och respektera den lika gåtfulla som obotliga aversion mot att böja på hufvudet och höra min egen röst säga detta »god morgon», »god middag» eller »god kväll», som allmänna opinionen ju kräfvat, att vi skola strö omkring oss så lång dagen är — denna kuriösa aversion, skulle jag säga, som redan bragt så mycken smälek öfver mitt hufvud. Men hon hvarken minns eller respekterar. Med en bogserångares tröga säkerhet skär hon igenom middagsvimlet och ropar på fem stegs afstånd:

— Nej, goddag, hur står det till?

Räddning är otänkbar. Jag låter molnet sitta kvar bäst det gitter och svarar generad och med invärtes suckan:

— Tack. Och du själf?

Hon stannar på trottoarkanten och flyttar öfver kassen i vänster hand.

— Åjo, det går som det går, säger hon med ett flödande målföre, som alltid står i samband med ett bräddfullt hjärtas trängtan efter lefvande sympati. Mycket att göra förstås. Lillen är skrikig, sköterskan oduglig, nya jungfrun en gås.

— Jaså, säger jag tankfullt, är den nya också en gås?

— *Om* hon är, svarar hon med mild förebråelse. Hon kan inte steka en strömming en gång. Hon sopar ett golf, så att det är en skam åt det. Hon slår sönder koppar och glas, och så är hon näsvis. Hon ljuger också och går ut om nätterna. Och hon slamsar med ölkarlarne, krusar håret och styr ut sig som en papegoja. För resten snattar hon sylt och socker. Och sköterskan, kära du, hon läser romaner och syr lysdukar. Ingen kan göra något så som jag vill ha det, allting måste jag göra själf. Ingen kan laga mat. Ingen kan tvätta blöjor. Ja, gudskelof att jag kan själf.

Vi bilda ett slags orubblig vågbrytare på trottoaren och människorna kasta ilskena blickar på oss innan de göra sin tvungna lof kring den bruna kassen. Men den unga frun har inga ögon som se, inga öron som höra, inga nerver som känna. Efter två års äktenskap har hon glömt, att det existerar mer än en enda sak här i världen: en hushållsörda, som hvilar tung på hennes skuldror. Hon drar djupt efter andan och fortsätter:

— Om jag kunde begripa, hvarför just jag fått så mycket att dras med. Tänk på kamrer Bergs. En sådan jungfru, åh en sådan jungfru! Tolfhundra på banken och tjock som vinfatet i Heidelberg. Om jag bara visste hvar jag skulle få fatt i en tjock jungfru med tolfhundra på banken! Ja, du vet inte hvad Bergs tjocka Gina betyder. Hon äter inte, förstår du, för hon vill bli smal, förstår du. Hon stiger upp klockan fem om morgnarna — för att bli smal, förstår du. Hon bär själf upp ved från källaren hvarenda dag — för att bli smal, förstår du. Hon skurar köket hvar kväll och hon sköter all tvätten själf — för att bli smal. Hon är ett mönster af kvinnliga dygder för hon är så tjock att hon inte orkar slamsa med manfolk, och hon är sparsam som ett vidunder för hon har hushållat i tre adliga hus. Och när hon begärde aderton i månaden och fru Berg inte hade råd att ge mer än femton sade hon: »Nåja, som lilla frun själf vill, tre kronor mer eller mindre i månaden betyder ingenting för mig». Herregud om min Julia hade tolfhundra och ville bli smal!

Hon suckar betryckt och flyttar tillbaka kassen i högra handen. Vi spärra fortfarande trafiken, men jag har ställt mig så att de onda blickarna gå in genom ryggen på mig; det känns inte fullt så smärtsamt och fastän jag har en bitter förnimmelse af tidens flykt frågar jag för artighets skull:

— Nå, och lillen?

— Söt, kära du, bedårande. Men skriker, skriker,

skriker. Och sköterskan läser romaner och syr lysdukar. Jag får själf...

Jag kommer att tänka på min lilla brorsons röda, skrattande mun och säger:

— Tänk, min lilla brorson...

— ... själf både tvätta åt honom och bada honom och väga honom och linda honom.

Jag kommer att tänka på min lilla systerdotters blåa, tankfulla ögon och säger:

— Lilla Elsa, du vet...

— ... och bära honom och sjunga för honom och koka upp mjölken åt honom. Allting måste jag göra själf. All matlagning, alla uppköp. Apropå, du minns väl att jag brukade handla i den där speceributiken på hörnet?

Med en förströddhet, som inte är af det himmelska slaget, skakar jag på hufvudet.

— Jaså inte. Nå men i alla fall har jag slutat att handla där nu. Du gode, sådana varor. Och kan du tro, härom dagen ville man pura på mig en ask fikonmarmelad som i flera dar stått alldeles öppen på disken! Kan du tänka dig något så makalöst oförskämdt...

Med förtviflans mod plockar jag fram min klocka.

— Half fyra!

— Half fyra! Kors i alla dar! Och här står jag och pratar som om hela dagen vore min. Och blancmangern därhemma! En billig rätt, du. En krona till sex personer. Det skulle du inte ha trott, säg?

Görans favoriträtt. Adjö, adjö. Hälsa hem. Välkommen till oss. Snart, hör du.

— Tack, mumlar jag öfvergifvet.

Hon griper sitt fasta tag i kjolen och går med ifriga husfrusteg tvärs öfver gatan, knogande på sin kasse, röd om kinderna. Och jag vandrar upp för Kungsbacken med en stor tomhet öfver mitt ansikte. Men när jag ätit min middag går jag direkt in i mitt rum, och med ett stänk af yr munterhet tar jag mig för att tända både lamporna och kronan och de två ljusen på mitt skrifbord.

... Och ändå var hon inte oäfvnen innan hon gifte sig.

Aftonsång.

Farbror ryttmästarn trycker sönder citronskifvan i sitt teglas och ger mig en förgrymmad sidoblick.

Tårtbiten i min hand börjar darra, ty jag vet, att min synd är stor: jag är den enda vid bordet, som underlåtit att muta mina blickar till det lika rågade som ljugande mått af tillit ögonblicket kräft. Och farbror ryttmästarn hör inte till leksakerna — när han sätter den sidan till.

Visst är han en stor spjufver, men en spjufver med själfhärskarlynne. Och därför vill han bli trodd som gud fader själf, när han serverar en historia, vore det också om en lifslevande krokodilunge, hvars läger bäddats i en svart skinnväska, som i sin ordning fridfullt dinglar på en ung dams arm, när hon sjunker ner vid hans sida i en Stockholms-spårvagn.

Finns det någon, som tror den historien?

Det är nu en gång så med farbror ryttmästarn, att han upplefver tusen märkliga äfventyr, där en annan inte ser röken af ett enda. Jag bedyrar, att jag för min del kan sitta hopkrupen i ett spårvagns-

hörn från Värtan till Karlberg, utan att det händer den minsta besynnerlighet utom kanske att konduktören skubbar till min nya promenadjol med en smutsig stöfvel — och den besynnerligheten hör i själfva verket till hvardagligheterna. Men ryttmästarn behöfver bara sticka näsan utom dörren, bara åka från Kungsträdgården till Norrbro — ja, gud vet om han ens behöfver lämna sin egen, mjuka soffa — för att äfventyren skola komma flygande likt tama dufvor eller regna öfver honom lika ymnigt och obegripligt som när en trollkarl plockar fram hela grabbnäfvar af pappersrosor ur det stora, tomma intet.

För ögonblicket är det krokodilungen. Ryttmästarn har själf suttit bredvid den unga damen, när hon öppnat sin långa smala, svarta väska och plockat fram en tioöring. Då ha de spelande ögonen i hans barska krigsmannaansikte sett någonting röra sig på botten af väskan, och när konduktören gått förbi har han diskret lutat sig fram med en förfrågan. Och lika lugnt och likgiltigt som om hon sagt »vackert väder i dag» har den unga damen upplyst honom:

— Äsch, det är bara en krokodilunge, min herre . . .

Jaså, ingenting annat; inte något så fruktansvärdt som till exempel en råtta. Ryttmästarn har gifvit det lilla djuret en vänlig klapp på ryggen och bytt några belevade fraser med den unga damen. Så har hon knäppt ingen väska med

näsduken och portmonnän och krokodilungen, ryttmästarn har hoppat af spårvagnen och kommit hem just lagom att följa oss in till supén.

Och medan han makligt skalat sina räkor har han berättat historien för oss.

— En ödla? säger farbror ryttmästarn och sväljer den första klunken af sitt gallbäska te. Säg så gärna en hare — jag har väl ögon att se med, skulle jag tro. En krokodilunge var det, så här lång, full med fjäll och afsmalnande mot stjärten. Tropisk värme, bomull? Angår mig inte. En krokodilunge var det, och en stor krokodil blir det... Räck mig en kex där borta... Jag skulle inte... jag... som varit med om allt mellan himmel och jord, som lurat danskar och lurat norrmän och arresterats som anarkist i Ryssland och som mördare i Tyskland... Litet mera marmelad, om jag får be...

Som mördare, ja; ja, ja, den historien har du aldrig hört? Det var i mina unga dar, det. Jag skulle till Paris den gången, och så hade jag lofvat att ta med mig några prof på — ja, det kan just göra detsamma hvad det var; i alla fall skulle man experimentera med det därute. Nåväl, jag lägger mina blecklådor uppe i nätet och sitter själf och stirrar i timal på de nordtyska sandslätterna med deras rätlinjiga skogar, som dansa förbi kupéfönstret. Dammet flyger in från alla håll och kanter, och jag känner mig slö och uttråkad på allting i världen. Så öppnas plötsligt dörren vid en liten station och

en ung flicka kommer in. Hon har glada ögon och ett vackert leende och verkar som en frisk vindpust midt i det oändliga kvalmet. Jag lystrar genast till, fläktar bort dammet ur mitt ansikte och stramar upp mig så godt jag kan. Hon förefaller inte otillgänglig och jag lofvar mig mycket af det närmaste vägstycket. Tåget sätter sig i gång, och medan hon flinkt ordnar sina tusen småpaket, bereder jag mig till det första anloppet. Men plötsligt stanna hennes händer midt i farten. Hennes blickar ha riktats mot en punkt någonstans öfver mitt hufvud, munterheten i hennes ögon dör bort och i stället bräddas de af en fasa, som alltmera tilltager i intensitet och slutligen tycks gränsa ända till vanvett. Ett ögonblick sitter hon som förstenad, så mäter hon mig från topp till tå, så störtar hon upp likt en furie, och med ett skrik, som skär genom märg och ben, drar hon ett våldsamt ryck i nödbromsen. Tåget stoppar, kupédörren slängs upp, konduktören stormar in, hack i häl följd af ett par andra karlar. Med en konvulsivisk skälfnung sträcker min reskamrat sitt pekfinger mot blecklådorna i nätet och stönar utmattad:

— Mördare! Mördare! Tag fast honom!

Konduktören följer riktningen af hennes finger, jag ser hur kallsvetten bryter fram på hans panna.

— Mördare! tjuter han. Tag fast honom!

— Mördare! gallskrika de båda karlarna. Tag fast! Tag fast!

Ja, så blef jag fasttagen och lyckades äntligen

själf kasta en blick på mina lådor. Under locken framsipprade tunga, röda droppar, som prässats ut under tågets skakning, och drogo långa fåror utefter blecket — det var en ny upplaga af »det sönderstyckade liket», förstår du. Och så blef det undersökning och ursäkter, och så fortsatte jag till Paris och roade mig tappert. Men min lilla vackra reskamrat sitter än i dag på ett hospital i Brandenburg. Nå, tror du nu på krokodilungen?

Jag hoppar till af förskräckelse. Familjens blickar äro bedjande, men jag håller strängt på sannings-sägandets princip, och som dessutom de breda, gamla karmstolarna kring ryttmästarns bord alltid ha en särskild förmåga att ingifva mig en känsla af djup själfrespekt, förhärdat jag mitt hjärta, tar med stadig hand en ny tårtbit och säger:

— Det var en rolig historia, farbror. Roligare än ödlan.

— *Ödlan!*

Ryttmästarn släpper glasets silfvergrepe och fyrar af ett helt batteri af förintande blickar mot mig.

— Vet du hvad som hände mig en annan gång i Paris? frågar han i stram kommandoton. Jag kommer dit enkom för att träffa en person, hvars adress ingen människa kunde uppdrifva. Jag söker efter honom i en vecka, i två veckor, i tre veckor. Sen måste jag resa. Jag är förtviflad, ty affären är ytterst viktig. I sista stund åker jag ner till tåget, hästen störtar åstad för brinnande lifvet, och just som vi svänga upp framför bangården kommer

en herre springande, snafvar, blir öfverkörd af min droska. *Det var mannen jag sökte.*

— Den historien var också rolig, säger jag. Och sen dog väl den öfverkörde?

— Visst tusan dog han. Men han hade gjort sin plikt, mitt ärende fick jag utträttadt och kom ändå i väg med rätt tåg. När sådant kan hända en, bör väl en enkel liten krokodilunge . . .

Jag blir djupt imponerad af ryttmästarns logik.

— För resten, akta bara att jag inte straffar din envishet på samma sätt som jag straffade den oförskämda pojkglopen, som figureerade utanför kupéfönstret och härmade mig och räckte lång näsa därför att mina ögon voro så sjuka, att jag måste famla mig fram till kupén. Jag tog mitt ögonvatten — universalmedlet, du vet, som botar allting här i världen ända från tandvärk till skallighet — och slungade det midt i synen på honom och sade med grafröst:

— Varde du blind, du mörksens afföda, till straff för ditt syndiga gyckel med en man, som lidandet drabbat.

Pojken tjöt och mänskorna kommo springande med andan i halsen, men tåget gick och min ära var räddad.

— Och så blef pojken blind?

— Blind af mitt ögonvatten! Aldrig i lifvet. Men svider gör det — nästa gång halsflussen kommer skall jag ha dig i minne.

Ryttmästarns min har ljusnat, teet har sjunkit i

hans glas och vi ha allesammans lagt ifrån oss servetterna och vänta på uppbrottet, som äntligen skall sätta våra egna tungor i gång. Men först kräver själfhärskarlynnet oundgängligt sin tribut:

— Nåå, säger ryttmästarn och tömmer med välbehag den sista teresten, hur gick det med krokodilungen? Tror du, eller tror du inte? Behöfs det kanske fler historier? En gång, när...

Men då gör husets dotter en förfärad gest och slår skrattande ifrån sig med båda händerna. Min tant kväffer en gäspning och själf känner jag att mitt motstånd ligger i dödsryckningar. Jag ser rakt in i ryttmästarns muntra ögon och säger suckande:

— Jag tror.

Farbror ryttmästarn ler och stryker med servetten öfver de yfviga mustascherna. Och medan vi resa oss ur de breda karmstolarna säger han med en blick, där välviljans sol äntligen får bryta fram utan alla skymmande moln:

— Nå, gudskelof. Och nu kan du sätta krokodilungen i bladet för jag har själf sett den.

En burk choklad.

När jag går förbi kryddboden i hörnet, drar jag mig plötsligt till minnes, att min sked skrapade mot botten på frukostbordets chokladburk, och i ett olycksaligt anfall af huslighet, alstradt af vårens yra lättsinne, skjuter jag upp dörren och glider försiktigt fram mellan det sågspånsbeströdda golfvets äppeltunnor och apelsinlådor.

Bakom disken står en ung man med smultronkinder, svarta dockmustascher, dammgråa kläder och ett blått bomullsförkläde strutformigt åtstramadt kring benen. Med en oljad gest lyfter han mössan från sina knollriga lockar, och hans blickar suga sig fast vid mina läppar i hängifven väntan på mina allernådigaste önskningsars formulering i ord. Lätt generad inför denna atmosfär af slafvisk artighet, hvilken kringsveper mig lika frikostigt och i lika orubbligt medvetande om sitt eget värde, som vore jag allraminst vackra Tilda hos ingenjörens i tjugofyran, säger jag en smula tveksamt:

— Får jag lof att be om en burk X-choklad till en och femtio?

— En burk choklad till en och femtio, jaha, upprepar den unge mannen med ett lent och uppmuntrande tonfall, och med en behagfull bugning, som skulle ha tjusat alla Tildor i världen, försvinner han genom en dörr i bakgrunden. Efter några minuter, som lämna mig andrum till en liten serie lugnande betraktelser, kommer han tillbaka med ett otal af burkar kärleksfullt hopade i sin breda famn, och allt eftersom hans blomstrande krämarehänder med en jonglörs fingerfärdighet rada upp dem på disken midt för mina förvånade blickar, undervisar han fermt mina icke mindre förvånade öron om deras skiftande priser:

— En och sjuttiofem, två kronor, en och sextio, en och tjugofem, två och tio, sjuttiofem öre . . .

Jag stirrar undrande på honom och inflickar slutligen försagdt:

— Förlåt, men jag skulle ha en burk till en och femtio . . .

— En och femtio, jaha, säger han med en världsmans ledighet och balanserar lekfullt den sista burken i sin hand. En högst förträfflig vara, X-chokladen, allmänt omtyckt. Men jag skulle för min del nästan hellre vilja rekommendera den här sorten, och här ha vi också en utmärkt kvalitet, högsta märke, dryg och hållbar. Så ha vi naturligtvis lös kakao, flera fina fabriker, det blir betydligt billigare än burkchokladen. Fyratio öre hekto till exempel för den här, garanteradt prima vara, finfin smak. Nästan alla våra kunder handla lös kakao

numera. Tiderna äro dyra, och tull och frakt får ingen för inte, haha. Själfva barons en trappa upp . . .

Jag känner en viss trötthet i knäveckan och afbryter mildt men eftertryckligt:

— Det var en burk X-choklad jag skulle ha. Till en och femtio.

— En och femtio. Jaha.

Han försvinner ett ögonblick och uppenbarar sig sedan med ett litet nätt paket i handen och ett segerstrålände leende kring läpparna:

— Alldeles nytt: frukostbitar, osockrad choklad, en bit till hvar kopp. Enkelt, praktiskt, billigt. Kostar bara . . .

Det börjar glöda i mina kinder, jag känner att det drar ihop sig till explosion och med våldsamt själfbehärskning säger jag så sylhvasst jag förmår:

— Förlåt, men får jag hvad jag begärt eller får jag det inte? Skall jag kanske gå min väg?

Han ger mig en blick, där den misskända dygden talar ett djupt förebrående språk, och under förolämpad tystnad tar han med behärskade rörelser ner en burk X-choklad från en hylla. Men medan han slår in den återfaller han med ens i sin roll af smidig och oemotståndlig säljare. Han skjuter fram en ask, som står litet i skymundan på disken:

— Nyinkommen marmelad. Två kronor kilo. Var så god och smaka.

Och medan hans röda fingrar slå knut på snöret fortsätter han i samma andedrag:

— Fikon realiseras, utmärkta fikon, alldeles fel-

fria. Det får inte vara ett dussin apelsiner? Vi ha utmärkta blod, söta, saftiga och billiga. Snart slut på dem nu. Eller australiska äpplen kanske? En ny sorts dessertchoklad ha vi just fått in — var så artig, Jaså, ätchoklad är kanske inte omtyckt? Är kanske konfekt omtyckt? Vi ha en utmärkt sort...

Jag väntar att kallsvetten skall bryta fram på min panna, och skälfvande af förskräckelse griper jag chokladpaketet, kastar en och femtio på disken och vacklar bort mot dörren. Men just som jag skall gå ut återfår jag en smula fattning, jag vänder mig om mot den rödblommiga krämarsvennen, som häpnaden gjort stel som en tennsoldat i hans förklädesstrut, och säger begrundande:

— Unge man, låt mig anförtro er en sak innan vårt första och — jag vågar med bestämdhet profetera det — sista möte nått sitt åtminstone från min sida varmt efterlängtade slut. Härom dagen lockade mig en ask Karlsbaderplommon in i en stor och fin butik vid Drottninggatan. Där fanns två manliga och en kvinnlig expedit och en friherrinna med hvitmenad näsa och förnäma hårbucklor. I femton minuter stod jag tigande vid dörren och väntade medan de tre expediterna flögo om hvarandra i nitälskande spaning efter en ny liten kexsort åt friherrinnans middagsbord. Sedan gick jag, ty pengar kan jag offra på Karlsbaderplommon, men inte tid och inte ödmjukhet. Ända till i dag har jag hatat den butiken, men just i detta ögonblick,

unge man, har mitt hat förvandlats till kärlek. Jag kommer aldrig att sätta min fot i någon annan speceributik än den, och jag kommer aldrig att gå dit förrän jag förvissat mig att en friherrlig kund gjort sin entré strax före mig. Frid och fröjd, unge man.

Jag tror att jag sade alltsammans högt, men med knifven på strupen skulle jag möjligen kunna aftvingas en bekännelse att jag bara tänkte det tyst.

I hvarje fall är jag emellertid tvärsäker att i samma ögonblick jag slog igen dörren såg jag en mössa lyftas med en oljad världsmannagest, medan en sista fras förklingade i mina pinade öron:

— ... mera som önskades? ...

Notarien.

Han var den siste i raden under de år vår vän-
skap flammade så het som den alltid plägar
göra då man bor i samma hus och vändas i samma
skola.

Raden var lång — så lång till och med att mitt
minne gör bestämd revolt. Mildred hade ett outtöm-
ligt behof att försmälta i dyrkan mellan läxorna,
och sanningen att säga måtte det ha berott på en
ren slump hvem hennes känslöglöd för ögonblicket
kom att gälla. Ett litet vidunder alltså? Ni sade
det. Men det mest oskyldiga lilla vidunder som
någonsin flätat in ljusblå band i ett svall af bruna
lockar.

Om jag förbigår skolpojks- och kadettsvärmeri-
erna bör det i alla fall ha börjat med Rochester,
Jane Eyres mr Edward Rochester, ni minns. Näst
guldbrun gräddknäck fanns det ingenting i världen
Mildred ägnade en sådan råge af lidelsefull dyrkan
som mr Rochester. Hon svindlade inför den evige
pensionshjältens tjusande bristfullhet, och jag kan
svära på att hon kände en fläkt af historiskt ögon-

blick i luften hvar gång en blekhet drog öfver hans manliga kinder. Hon vände rastlöst gräddknäcken i munnen och mumlade med en sibyllas blick och helig vördnad i rösten:

. . . Och när hon berättade det för honom sade han, bleknande: Jane, jag har fått ett slag, Jane . . .

Men tiden nötte på glorians förgyllning och en vacker dag begaf det sig att en stilla blidhet bredde sina vingar öfver Mildreds själ. Den ofullkomlige Rochester fick vika för en blifvande kyrkans pelare och den vulgära gräddknäcken för Nygrens liljevita, himmelskt vaniljdoftande spiralkarameller. Det nya föremålet hade Tegnérlockar kring ett fridsamt kerubansikte, figurens former började lätt runda sig och svälla och han talade om lifvet, döden och evigheten med en röst, som hade mera af tårarnas afton än af fröjdernas morgon. Mildred noterade kontentan af hans utläggningar i en liten anteckningsbok med hvita papier-maché-pärmar, på hvilkens första blad hon med sin vackraste rundskrift ritat ner en tänkvärd bibelsentens. För att markera sitt från världens fåfänglighet vända sinne bytte hon ut de ljusblå rosetterna mot svarta och spände enkelhetens symbol, den hvita stjärkragen, kring sin mjuka hals. Och när bröderna retade henne, log hon ljuft och hemlighetsfullt och trefvade efter den oskuldshvita boken i fickan. Hon kände aldrig den Tegnérlockige, men när hon mötte honom på gatan blef hon röd som ett moget smultron och slog ner ögonen. Och jag minns att en gång ryckte

hon mig med mållös fasa i armen, när vi tillsammans gingo förbi hans bostad och jag uppsluppet började gnola:

Och jag tryck-te ju blott
uppå skuldran . . .

Af de öfriga föremålen har jag som sagdt ett ytterligt oredigt minne. Jag kan bara anföra en skådespelare med sammetsögon, en violinist med trist, oändligt intressant leende och en ståtlig tysk löjtnant a. D., som spelade jänkis med oss på bjudningar och sneglade åt en adelsfröken i Sèvresstil, som han sedan tog med sig till Vaterlandet. För skådespelaren hade Mildred löst stärkkragen från sin hals, för violinisten virade hon två mjuka Gretchenflåtor kring sitt hufvud, för löjtnanten lät hon tinningarna skuggas af små ystra burrskyar.

Men notarien, hvad allt gjorde hon inte för notarien! Midt under en sorgmodig julbjudning höjde han sig likt en sol öfver hennes hjärtas horisont, och den solen lyste med oförminskad glans i fem runda månader utan att ana hvarken att han öfver hufvud taget var en sol eller att han i sinom tid skulle dimpa ner som en pannkaka. Ty det var i själfva verket en helt vanlig notarie, i posten vill jag minnas, en snäll och vänlig notarie med urblekta ögon och brandgula mustascher som osökt påminde mig om kantarellernas färgprakt i mina somrars gröna hagar, en tystlåten och städad notarie, som lät andra lefva hellre än han gjorde det själf. Men

Mildred såg så mycket hos honom, som ingen annan kunnat upptäcka med ens det starkaste mikroskop. Mildred hade slarfvat med sina läxor i skolan, och därför hände det också att hon läste litet på tok ibland. Hon läste till exempel ett drag af svårmod öfver notariens släta, beskedliga panna, hon fiskade upp ironiska glimtar ur hans godlynta ögonvrår, hon fyllde hans hjärna med lärdom och när han i regnväder lät en blå krage smita efter skuldrorna som en velocipedkjol efter en mager kvinnas höfter blef han strax en stolts riddare, som axlat sin kappa.

Det var notarien, som gjorde Mildred till en mogen kvinna.

— Ty, sade hon, det blir man bara genom den stora kärleken.

— Men dyraste, invände jag, men Rochester då? Och Tegnérlockarna, violinisten, sammetsögonen, löjtnanten, alla de andra?

— Ack, log hon öfverlägset, var det kärlek, det! Som ett oerfaret barn talar du.

Och hon tog en kam från sitt toalettbord, plockade nålarna ur håret och snodde ihop det uppe på hjässan med två små lata lockar öfver pannan.

— En mogen kvinna har inte Gretchenflätor, sade hon.

Sedan betraktade hon tankfullt sitt ansikte i spegeln och förklarade blygt att hon önskade hennes ögon vore mörka som en skogstjärn, hennes

hy len som blomblad, hennes mun röd som korall. För öfrigt studerade hon konsten att föra sig väl, hon rätade ut ryggen och slutade att slänga med armarna. Hon läste med andakt Peter Nansens Maria och tog sina kängor ett nummer större än förut, och hon föraktade ungdomens ytliga nöjen, ty notarien var tafatt i sällskapslifvet, hvilket betydde att han hade blick för de djupare värdena. Och Mildred hade blick för alldeles detsamma som notarien. När hon fick veta att franska revolutionen roade honom släpade hon in Thiers och Carlyle till sitt lilla flickrum, och hade det inte varit rama lögnen när hennes bror påstod att notarien studerade Hæckel skulle hon nog ha bultat sönder världsnötterna också. Det var en mödosam vinter för Mildred, men hon kämpade gladt igenom den. Hon träffade notarien litet emellanåt hos släktingar, och han pratade med henne så godt han kunde och log vänligt och generadt.

Men ack, han var bara en helt vanlig notarie!

Fram i maj, då snön smält och himlen stod ljus öfver vårgrönskan, gled Mildred en förmiddag in i mitt rum. Hon hade klädt sig i sin nya promenaddräkt och på hennes bruna hår bildade en stor, blekgul hatt mjuka vågor, öppnade sig likt en mussla och släppte fram några yra bubblor af gult siden.

— Den sitter väl bra? frågade hon nervöst. Skall möta notarien, ser du. Vid Norrbro. Vi gjorde upp det i går.

— Jo, den sitter utmärkt, sade jag. Du är rysligt söt, Mildred.

— Är jag, log hon. Tror du . . . Tror du . . .

— Ja, sade jag tveksamt, det kan nog hända . . .

Men det hände tyvärr inte — och det var just detta som slog knut på historien; den afklipptes på ett sätt som Mildreds stolta lilla hjärta aldrig kunnat ana.

Två timmar senare sjönk nämligen en liten förtviflad varelse ner i min enda länstol och genomdränkte en violdoftande battistnäsduk med salta tårar. Hon vaggade fram och tillbaka med hufvudet och mumlade öfvergifvet:

— Slut. Slut för alltid.

Mitt hjärta blödde i kapp med hennes eget, ty fast jag aldrig kunnat inse notariens företräden, förstod jag ögonblickligen att min väninnas lif gått i kvaf, att illusionerna brustit och hoppets låga för alltid slocknat.

— Kära, älskadè, hviskade jag passioneradt, hvad är det som händt?

Hon sänkte trött sina händer i knät, såg mig länge och djupt i ögonen och sade slutligen långsamt och dramatiskt:

— Du är min bästa vän, du skall veta orsaken till de kval, som sarga mitt hjärta. Han har aldrig förstått mig! Han var inte den jag trodde! När han mötte mig på Norrebro lyfte han på hatten och — åh, min Gud! — frågade, *ja, han frågade verkligen*: Ska vi gå till Bergs eller till Hellbachers?

Jag stirrade skräckslagen på henne. Det var värre än min fantasi någonsin kunnat utpekulera. Kondis — en mogen kvinna!

— Arma Mildred, hvad du måste lida! stönade jag.

Hon nickade stum.

Det var storartadt, det var som en bok! Jag lutade mig öfver Mildred och i mörk, helig extas deklamerade jag:

— En vän jag hade, jag gjutit mitt blod . . .

Då gaf Mildred mig en blick af dyster tacksamhet, och medan hon bredde ut sin våta näsduk öfver en stolsrygg och jämkade litet på hatten, frågade hon hårdt:

— Hvad tycker du, Sofiahemmet eller Röda korset?

(Två år senare gifte Mildred sig med en präktig sjöofficer, som hon fortfarande är horribelt kär i.)

Jämtlandssommar.

○ hi, skriker tåget och svänger slamrande ut från Stockholmscentralens svarta svalg, där luften känns stinn som en fläskpannkaka och en skock irriterande näsduksviftare och hurraropare med ens finna sig aflagrade som omotiveradt staffage kring två blanka skenlängders gapande tomhet. Klara sjö hänger efter i det längsta, en hög skorstens bågande rökpelare ritar hotfulla krumelurer mot en flik af den kvällsklara himlen, husen vända sin smutsigaste afvigsida till för att uppdraga en sista åskådlig kontrast mellan det som varit och det som komma skall — så ljusnar det på en gång och himlen stupar vid och fri bortom den första skogsranden, som klipper af en leende äng i åkersenapsgult och försommargrönt. Tåget skjuter allt vildare fart, berusadt af sin egen snabbhet, gärdesgårdarne tänja ut sig till ändlösa, gråa kautschukband, åkerfårorna vrida sig som ekrar, öfver trädtopparna rullar solens hjul i fåfång sträfvan att hålla takten med det framstormande vidundret, och ängsblommorna snurra ystert omkring utan att akta på de kloka, gamla

tallarna, som reserveradt ruska sina kronor och tänka ålderdomens vissna tankar om ungdom och dårskap.

Sommar! Ferier!

Genom hela den ljusa natten gungar tåget fram, och när man nästa morgon skjuter undan kupéfönstrets dammiga klädesgardin bultar hjärtat af den stormande, oresonliga, obeskrifliga fröjd, som endast fjällvandraren kan känna, när han efter månader af längtan ser det första fjället runda sig mot horisonten. Tungan börjar redan läppja på den ljufliga glömska af allt som varit ens glädje och allt som varit ens sorg, hvilken är fjällens stora gåfva och som låter en lefva ett lif i underlig styrka och klarhet några korta veckor mellan vår och vinter. Man räknar medio af juni, och sofvagnarnas två- och fyramansbås ha varit fyllda till sista plats — de föra med sig den första i stor skala tilltagna kontingenten af de sydländingar, som efter ytterligare fjorton dagar skola följa de egyptiska gräs-hoppornas exempel, öfversvämma alla större och mindre pensionat och sanatorier, länsa alla visthus, välsigna sina magar med den rikliga föda, som är så omöjlig att truga ner mellan vinterns festligheter, och rensa upp sina dammiga lungor med den sveklösa luft som endast högre rymder preparera. Men ännu är icke hoppet ute för den som ej har sin lifslust i genombrutna silkesstrumpor, högklackade kängor och vimlet af kvasituristernas speciella attribut, de glödrerade fjällstafvarna, som tjäna det mo-

derna koketteriet i någon sorts afart af samma stil som en gång representerades af rococoherdinnornas bandprydda lamm, och som i sinom tid fortsätta att basuna ut en problematisk smak från ett hörn af stadsvåningen. Först med juli månad börjar den stora orons uvertyr med både pukor och trumpeter; den vackra juni, midsommartidens strålande dagar, är och kommer väl alltid att förbli det lyckliga fåtalets egendom — och sedan stå ju alltid vildfjällen till buds, när krälandet på de civiliserade blir alltför generande.

I Storliens och Åres komfortabla hotell hinner stamtruppen inte afbörda sig Stockholms-elegansen innan handens välvårdade fingrar klamra sig om den glödrotade, och ingen har skäl till häpnad om man på vägen upp till Skutan hejdas af en beskedlig och blossande Stockholmsdam, som lyckliggör en med följande skygga fråga:

— Förlåt, kommer man till skogsgränsen, om man går upp för den här branta vägen? . . .

I Storlien och Åre väcka ett par högskaftade fjällpjäxor och en tilltygad sportkjol indignationsblandad sensation, och skådespelerskor och operasångerskor, rika grosshandlarefamiljer och lärde män vaka svartsjukt öfver civilisationens efterlefnad. I Hållands fyra pensionat för man en maklig tillvaro med fjällen på behörigt afstånd, och det vackra Mörsil har som bekant specialiserat sig till reparationsverkstad för trasiga lungor. Så har man Ytterån, myggornas paradiset, och Dufed och Ånn,

och sist men långt ifrån minst det gemytliga och gudomliga Bydalen, där det byggs och byggs men som ändå aldrig blir stort nog att kunna öppna sin famn för alla dem som söka huld och skydd mellan Drommen och Västerfjäll. Per Bertilssons Bydalen, fridens stamort, med järnvägen bortom sjöar och fjäll och tjugufyra kilometers vildromantisk landsväg som tar bort hvart ljud af ångbåtstutande och hvar skymt af stenkolsrök!

Man hoppar af tåget i Östersund, som ligger och sträcker sina välbildade lemmar vid Storsjöns strand, medan det sömnigt blinkar åt Frösöbackarnas villor, kastar stolta blickar på den svanhvita Oscarsbron med dess till dristig räckgymnastik osökt inbjudande öfverbyggnad och för öfrigt tycks gripet af en panisk korpulensfruktan, som väl tillåter dess tre hufvudgator att växa sig långa som Metusalem, men barskt stäfjar hvarje gryende tendens att svälla ut på bredden. Från den af kommersande jämtlandsbönder proppfulla Storsjöstaden till fridens stamort, som ligger mjukt bäddad mellan två välskapade fjäll, går färden öfver både vatten och land, och när den brunögde Manne låter vursten svänga upp framför hufvudbyggnaden har kvällen blifvit kylig och sen och aptiten våldsamt. Men i rummens öppna spislar sprakar barrveden, sängen är bred och gungande och i matsalen dignar bordet af lukullisk kost. Man äter och man hvilar sig, och som juni ännu dröjer kvar rinner hvarje dag upp med samma strålande sol. Ännu räknas

gästerna styckvis, ännu ha icke myggen fått smaka tillvarons njutning, ännu kan man ogeneradt doppa sig i bäckarna, luftbada och solbada. Den breda vägen uppför Västerfjället ligger tom och frestande, inga höga klackar trampa skogarnas ris, ingen fullastad motorbåt krånglar sig pustande och bensinstinkande öfver Dalsjöns blanka vatten. Mellan de branta stränderna frustar ån som vällagad blåbärs-soppa med dekorativa gräddklickar, blåbärsrisets små skära kupor hänga festligt illuminerade, och långt sedan kvällen fallit på nere i dalen ligger solen som ett gyllene band öfver Drommens hjässa och låter Falkfångarfjällets strålande drifvor mörkna till djup lilas. Mellan »döda skogens» björkar, som i naken förtviflan sträcka sina underligt förvridna stammar ur det svarta vattnet, glider vår båt fram för långa, stillsamma årtag, sjön har slätats ut till en enda blänkande yta, som girigt binder strändernas skog och sjö, Dromskåran spärrar upp sitt blåsvarta gap, fjällets kam buktar sig skarp som ryggen på en stekt jättegås, kvaderstenarne ligga gråa som rifven kautschuk med en och annan insprängd, grön mouche, och mellan frodiga ängar skymta vi den ännu tomma fäbodvallens små skrumpna stugor. Studentskan i fören stirrar tankfullt ner i vattnet och drömmer lycksaliga drömmar om ett glupskt tillfredsställande af sitt lufs stora passion: att locka fisken till napp, och hela pensionatets vän och försyn, den kvinnliga mönsterturisten, som sett allting, vet allting, intresserar sig för

allting och har allting mellan himmel och jord i praktiskt västficksformat i sina fyra rymliga kjortelsäckar, bevisar med öfvertygelsens våltalighet det icke blott långt ifrån löjeväckande utan helt och fullt acceptabla i uppgifterna om Storsjöodjurets, stora sjöormens och andra monstrens existens. Roddaren småhvislar Säterjäsentans söndag, och medan jag förströdt lyssnar till den infernaliskt fule lappgubbens hammarslag på kåtan bortom sjön, undrar jag sorgset hvarför vår Herre just skulle ha Norrlands skapelse för händer, när hans fantasi var som mest frisk och ursprunglig, hans hugskott som originellast och hans flinka fingrar som mest arbetslystna. När vår Herre hann ner till Stockholm hade handen tröttnat och grep slött efter huggjärnet; därför står vår skärgård som ett evigt och obotligt enahanda.

Så mycket skönare att få rymma från huggjärnsnaturen till Per Bertilssons Bydalen! Per Bertilsson är sommargästernas afgud, ty sommargästerna orka aldrig bortom de stängande fjällen, och därför står han till eviga tider för deras syn som det enda, stora Jämtlandsoriginalet. Men Per Bertilsson är inte bara en säflig och mager jämte med snuggan i mungipan, tummarna i armhålorna och knäande gång. Per Bertilsson är en fiffikus med större klokskap än alla sommargästerna tillsamman och han låter ingen spela sig på näsan — men han vet hvad hans originalitet är värd, och han vet att det renderar honom mest att inte släppa af sin snugga och

sin knäande gång. Sommargästerna rita beskäftigt hans porträtt, uppvakta honom med ståtliga presenter och insvepa honom i en atmosfär af uppriktig beundran. Och Per Bertilsson är så sant en stor man. Skulle annars Bydalen, som för tio år sedan ännu låg undangömdt med en enkel liten fäbodvall nere vid sjökanten, nu räkna ett halft dussin byggnader med girigt eftersökta gästrum, med verandor och sällskapsrum, skulle tjugofyra-kilometers-landsvägen stolt slingra sig utmed den forsande ån, skulle vägen upp till Västerfjället vara banad enkom för bortskämda herrskapsfötter, skulle »Svalan» sprida sina bensinångor öfver Dalsjöns små lustiga vågor? Per Bertilsson och Bydalen äro ett, båda lika präktiga.

... Men dagarna gå och gästerna komma. Midsommarnatten vakar en hel liten salongstrupp på Västerfjällets topp, kaffepannan puttrar, herrarna ta sig i smyg en styrketår, skådespelaren (som dragit till fjälls för att magra och poängterar detta beslut med att redligt tömma sexton glas gräddmjölk pr dag) agerar rolighetsminister, och damerna flocka sig huttrande, gråa i synen, kring den flammande elden. Men i öster stiger solen, molnen krusa sig i purpur, och när den första gyllene stjärnan blixtrar fram, tystna alla röster — som en ung guds strålande sköld höjer sig solen öfver fjällkammen. Någon sjunger »Du gamla, du fria» starkt och varmt; det är så betagande vackert att tårarna äro nära, och jag kan ej annat göra än

stilla glida bort från de många människorna och i Jämtlandsnattens underliga, trefvande solsken söka mig ner till den sofvande dalen.

Juli är inne. Drommens drifvor ha smält bort, i fjärran hägra fjällen underligt transparenta, handelsbodens stafförråd minskas dagligen och Västerfjällets namnbok lägger på hullet. Då vet jag att stunden är kommen; jag bäddar mina pjäxor med ett mjukt lager af lapphö, jag lyfter min bruna fjälldräkt från garderobens spik, jag spänner bägaren vid mitt bälte, och i behaglig tid uppenbarar sig min feminina Norrlandskollega med ränseln på ryggen och Härjedalen och Norge, Helags och Sylarna i tankarna.

Och tillsammans gå vi att söka — och finna — det förlorade paradiset. Sanatorierna myllra som myrstackar, men vi uppsöka gladt gamla vänner bland lappar och allmoge. Vi sofva i kåtor, i bondgårdar och turiststugor. Våra hjärtan vaggas till ro af det stillaste af allt: hvita flingor i glidande flykt öfver högfjällsvidden. Våra ögon fånga det skönaste af allt: Helagsfjällets branter drypa af guld, och den bruna hedens hundra blänkande ögon låna färg af kvällens seglande moln, flamma i purpur, mildras till blidaste grönt, ropa i bjärtaste gult, medan fjällen kring den sjunkande solen mättas med lilasrödt under blånande snöfält — medan jökelväggarna, slipprigt svarta som murarna i ett underjordiskt fängelse, pressa sina hemska ramar kring den bländande snömassan — och me-

dan månen, rund och frodig och smörgul, skadegladdt seglar upp bakom ett ljusgrått moln i väster.

Våra välskoddade fötter trampa det blötaste af allt: jämtlandsmyrar i hållregn. Vi bli barn på nytt inför det muntraste af allt: att med Ljungdalens Halfvarsson (känner ni kanske Halfvarsson?) som stöttepinne rutscha utför Helagsfjällets brantaste snöfält — utan kälke. Och vi rikta vår erfarenhet med det oginaste af allt: det främmande landet Norges norsknorska bondkärningar, och med det hemskaste af allt: att utan både karta och kompass gå bort sig bland Norges villsamma fjäll.

Men för resten stänger jag till om vandringsveckornas minnen för exklusivt privatbruk. Jag säger bara: gudskelof att det ännu finns fjäll, dit inte hvar man tar sig fram.

Det leende ansiktet.

Med stolta krigsmannalater svänger min vän Alexis förbi det eftermiddagstomma Grandhörnet, där jag irrar af och an i fåfång, men oändligt blid väntan på en svekfull mötesstämmerska.

Mitt anlete bär den världsfrånvända sinnesrons ljusaste och mest afväpnande insegel, ofvan fällda ögonlock strålar olympens frid från min svala panna och mina tankar lyfta utan brådska sina fötter i lidelsefri polonäslunk. Och som ännu aldrig en magnetisk ström kopplats öfver från Alexis' muskulösa soldathjärta till mitt eget — Alexis är min barndomsvän, som än i dag ger mig ett godt handslag och praktiserar pojkestreck i löndom, trots att vår herre i rippet tänker klibba fast två små strålande stjärnor vid hans uniformskrage — är det först ett kraftigt nyp i min vänsterarm, som rycker upp mig till blixklik och högst pinsam förnimmelse af den slagskugga, som plötsligt förmörkar min fridsamma vandringsstig.

— Människa, kvider jag i vanmäktigt raseri och kröker mig som en mask framför de döda barfönstren,

är det skick och fason att skrämma vettet ur en stackare! Har jag inte förr en gång förbjudit dig att låta mina armar agera försökskaniner för dina pansrade näfvar! Du är en grobian, Alexis, du fattar bara den råa styrkan och har inte en aning om de subtila dallringar, som gunga genom en snillrik kvinnas själ, när hon irrar i väntan på en väninna, som inte kommer, och när friden fällt sin himmelska slöja mellan hennes eget rika jag och verklighetens armod. Jag afskyr dig, Alexis, och jag vånne mitt hjärta hade förhärdat sig, när du första gången frestade mig till vänskap med en gul snurra och tre randiga polkagrisar.

Men Alexis är lika oberörd som en gås i en regnskur och ger mig förstulet ett nytt litet nyp i vänsterarmen.

— Gorma inte, säger han vanvördigt. Och fira upp fridsslöjan, för jag har godt om tid. Du ser ut som en trekvartsidiot när du vankar omkring och pejlar gatstenarnas gåta. Se glad ut, så slipper man bruka våld! Ruska upp blicken och knåpa till ett leende. Det behöfs, min själ.

Min stolhet har flaxat jämmerligt under tyngden af dessa oblyga förolämpningar, men i ett nu faller den vingarna och sjunker till marken som en länsypad ballong. Ett pinsamt minne tvingar fram en värld af svårmod i min blick, och glömsk af alla kränkande oförrätter hviskar jag klagande:

— Alexis, dyre gamle vän, den dag då du på en af Stockholms gator afläser ett leende kring

mina läpper, lofvar jag dyrt och heligt att fylla din tomma ficka med fem och tjugu blankskurade ettöringar. Ack, min vän, jag har lidit mycket och djupt, och när jag ser rätt på saken, är ditt ärliga ansikte och till och med din pansrade näfve en välsignad lisa i denna värld af irriterande falskhet. Låt oss gå neråt Strömmen, jag vill bikta ett af mitt hjärtas många kval. Säg mig uppriktigt, tror du att på vår breddgrad det evigt kvinnligas lockande mysterium finner sitt mest adekvata uttryck i en korsning af Mona Lisas och de blomlika japanskornas leende, arrangeradt kring en bred Stockholmsmun öfver en fem centimeter hög, hvit stärkkrage?

Det är så när att min morske Akilles tappar koncepterna. Han sneglar uppåt himlens hvita molndrifvor, utåt Strömmens grumliga vågor, fingrar tafatt på sin hanske och säger slutligen osäkert:

— Ja, du, jag kan inte så noga . . .

— Nej, Alexis, afbryter jag fast, du tror det inte. Men hon med leendet tror det.

— ? ?

— Hon med leendet, ja. Ser du, innan mina tonårs plastiska mjukhet förkalkats till det skelett, som uppstår själfhäfdelsens purpurmantel, iklädde mig modersömheten en gång en kostbar klädnad af åskmolnets hotfulla blåhet, och tvärs öfver mitt unga bröst spände samma ömhet en vintergata af blekgula spetsstjärnor — tänk dig vintergatan plötsligt framsprickande midt i en ändlös ocean af svartblå

moln! Då skapade folkets mummel ett bittert namn: hon med spetsen. Allt annat myllades ner i glömskans graf, men spetsen stannade i hvar mans minne. Så är det också med henne med leendet, Alexis. Hvar hon går fram, lefver det kvar i evigheters evighet. Och hon går på alla gator, hon sitter i alla parker, hon smuttar curaçao på alla restauranter, förpestar luften i alla teatrar. Eller kanske gör hon det inte, kanske är det bara jag, som inbillar mig det. Kanske är det inte alls hon själf utan bara hennes leende, som tänjer ut sig från Haga till Skanstull, från Djurgårdsbron till Drottningholm. Hvar morgon, när hon stigit upp ur sin säng, lagt håret i en klotrund valk öfver pannan, snört åt korsetten kring midjan, pressat in sina fötter i trettiofemman med pompadourklack och blankat naglarna med Pinauds tvåkronors — ja, då ser jag för min själs pinade öga hur hon ställer sig framför spegeln och ger sitt jag dess finishing touche: leendet, det oemotståndliga, hemlighetsfulla, blomlikt ljufva, à la japonaise plus tjugufem procent Mona Lisa. Alexis, jag säger dig, den kvinna, som kan vandra omkring på Stockholms gator med ett permanent leende kring läpparna, har ännu icke lyft sina ögon mot ljuset. Det finns segervissa leenden, som flyktigt leka kring två vackra läppar utan att världen blir mindre skön, och det finns lyckliga, ömma, goda, vänliga leenden, som falla likt dagg i förtorkade hjärtan. Det spontana, öfvergående leendet är en kostbar sak, old boy, men

det kroniska, den tomma humbugsskylten, som hängs ut hvar morgon och dras in hvar kväll — det ha vi fått för våra synders skull! Det där leendet, som biter sig fast med kardborrens envishet, förföljer oss dygnets alla timmar bara det en flyktig sekund snuddat förbi oss, när vi fyllda af goda föresatser skyndat till arbetet, som klibbar vid papperet när pennan skall löpa som en vådeld, som till och med sitter gränsle öfver vårt bröst halfva natten och rider oss som maran så att vi vakna med knäckta reffen och raseri i själen. Är inte ett sådant förfalskat leende galla och malört för en ärlig själ? Det finns mycket, som stör ens lugn här i världen, men bland det värsta är evighetsleendet.

Jag tystnar andfådd och Alexis, som hört på mig med en ängels tålmod, anmärker fogligt:

— Men jag tycker, kära vän, att med dina inåtvända blickar . . .

— Ja, säger jag, jag gör som barnen, blundar för att ingen ska se mig. Men med det leende ansiktet är förhållandet omvänt: jag ser själf, fastän jag blundar; det kilar in sig till och med under sänkta ögonlock. Allt annat kan man gå förbi, men evighetsleendet hugger alltid tag i en. En solig morgon kan det ge en ton af falskhet åt hela, långa dagen. Och det skyr inte ens den underbaraste höstkväll, då kärleken till staden första gången stryker med lenande finger öfver sommarens oresonliga vildmarkslängtan, då man maktlöst glider in i lifvets fladdrande skuggspel, som vidgar ögonen

mot mörkret och smälter viljorna som vax — en mörknande kväll, då spårvagnarna smyga fram med brinnande cyklopögon, då spåren glänsa till som finspunna silfvertrådar, droskornas hjul rulla doft mot stenarna och lyktorna lysa bortöfver gatan som vilsekomna klickar af ett kallt och blåhvitt vintermånsken, till och med då kan det hända att minnet af det leende ansiktet med ens dyker upp som en simpel positivmelodi midt i en smältande nocturne.

Alexis har gjort ärliga ansträngningar att mäta bredden och djupet af mitt lidande. Hans panna har fått en hel här af djupa veck och han stirrar grubblande mot marken. Men plötsligt slappas spänningen i hans ansikte; han förvissar sig med en snabb blick att inga obehöriga finnas inom räckhåll och ger mig med fenomenal älskvardhet en högst broderlig dunk i ryggen.

— Stackare du, säger han med en ton som han tror är djupt deltagande. Du har blifvit sensibel sen gula snurrans dar. Men jag är inte utan hjärta, jag heller. Jag förstår din visas mening, och om också grafvens allvar biter sig fast vid dina munvinklar, skall jag inte lyfta ett finger till ditt näpsande. Topp, gamla vän.

Jag är förstummad. Mina ögon tåras af ädel rörelse och djupt öfverväldigad skyndar jag att preparera en knippe blickar, där tacksamhetens låga fladdrar upp i tydlig afsikt att brinna evig som templets heliga eld.

— Och, tillägger han med den behärskning, som

talar om en i livvets skola mognad mans målmedvetna och oryggliga beslut, härnäst hon med leendet möter mig, skall jag mörda henne — mörda henne, gamla vän — med mina blickar. Lita på mig och var lugn. Du är i mitt beskydd.

Det är för mycket. Sällheten omtöcknar mig.

— Alexis, ropar jag i hänryckt yra, du är en hederspascha! Se här min arm: nyp mig!

Lejonhjärtat.

Det kunde lika så gärna ha stått: Sköflad lycka eller Sorg är änden eller Sic transit. Men grymhetens vällust genombärfvar mig, min hand kröker sig girigt om den blodiga ironiens nagajka, jag skrifer: Lejonhjärtat. Och skrider sedan med plötsligt vemod att tälja Eulalias bittert lärorika saga.

Lilla Eulalia, skärkindade, smärtmidjade, ljufögda Eulalia, du som im wunderschönen Monat med oskuldens rena tillit räckte Adolf din lilje-hand framför altaret, föga anade ditt ömma hjärta, att du så snart skulle få ett stenhårdt surkart från lifvets kitsliga kunskapsträd att tugga dig förtviflad på! Men vet, Eulalia, din sorg är min. Mina ögon immas hvar gång jag tänker på den ofattbara vårdslöshet — nej, bort all mildhet, den samvetlösa ogärning, som i ett enda mörksens ögonblick stampade sönder alla illusioner, som väft lyckans rosenlöjor för dina blickar.

Din tro var stor, Eulalia, därför blef ditt lidande omätligt.

När ditt darrande pekfinger i går middag pe-
tade fram en liten suckande ringning ur klockan
på min tamburdörr, hade dina blåa ögon svartnat,
dina skära kinder hvitnat af en sorg utan namn
och gräns. Ditt hufvud sjönk trött mot min skuldra
och med armen om din mjuka midja lotsade jag
dig mildt till ett kuddöfversvämmandt soffhörn.

— Eulalia, mumlade jag och strök den poetiska
sorgsenhetens honung öfver mina läppar, blomma,
som brutits, hjärta som krossats, jag anar att ditt
lifs lycka lyft sig till flykt på snabba vingar.

— Ja, svarade du med slocknande röst och en
smärtsam blick mot den något dammiga kronan i
mitt tak, sanningens vreda vågor ha fört min kär-
leks farkost i kvaf. Adolf har svikit mig, grymt,
oerhördt.

Jag teg diskret.

— Tre månader har min sällhet varat, fortsatte
du, i tre månader har Adolf varit mitt lif. Nu
blir han min död. Mina tårar rinna från morgon
till kväll och från kväll till morgon. Åh, det är
förfärligt!

— Älskade Eulalia, sade jag, det är himmels-
skriande. Låt mig torka de klara pärlor, som på
ett underbart sätt försköna din nässpets. Och se
här en skål rysk choklad, färsk och delikat.

— Tack, svarade du, arma vän, och valde med
svärmod ut en stor, raffinerad pralin. Och du
tillade: »Denna choklad är mycket god och jag
känner att jag skulle njutit obeskrifligt om inte

Adolf bedragit mig. Adolf var också mycket god, så uppmärksam och så kärleksfull ända tills...

— Den andra kom i vägen, ifyllde jag försiktigt.

— Den andra? upprepade du frånvarande. Har jag talat om någon annan? Nej, jag menar ända tills han så plötsligt blottade hela djupet af sin själfviskhet, sin tölpaktighet, sin feghet. Ty feghet var det, så sant jag lefver, fast han vände sig om och låtsades somna. Det föll som fjäll från mina ögon och för första gången stod hela den obarmhärtiga sanningen klar för mina blickar. Och det var kanske bäst så — fast, gud, så bittert jag lider! Hur framtiden skall gestalta sig det vet jag inte, jag vet bara att tåren aldrig torkar i mitt öga, att kvalet aldrig domnar i mitt bröst och att Adolf i två dar ätit frukost på Kronprinsen, middag på Operakällaren och supé på Rosenbad. Det har jag sett i hans västficka.

Jag kände att jag inte riktigt var med i din tankegång och jag sade uttrycksfullt:

— Allt eller intet, Eulalia! Ett halft förtroende är en skymf: hvad har försiggått mellan dig och Adolf?

— Kors, svarade du snyftande, jag tyckte jag talade om det nyss. Det var min mörkrädsla, som var skulden till alltsammans. I all min tid har jag skälft som ett asplöf om nätterna. Och det var så lugnt, så öfver all beskrifning skönt att ha Adolf att lita sig till, när lamporna släckts och

gårdar och trappor lågo becksvarta med mördare och rånare på lur i hvar vrå. Och då vaknade jag härom natten, ja, och hörde så tydligt som helst att det prasslade inne i matsalen. Först blef jag stel af fasa, men så mindes jag med ens min älskade Adolf och hjärtat saktade sina skrämde slag. Adolf, hviskade jag modigt och ryckte honom i håret, det är någon i matsalen! Asch, mumlade Adolf och började snarka. I detsamma prasslade det på nytt. Adolf, skrek jag vildt, hör du inte, det är någon i matsalen! Och jag ruskade honom så mycket jag orkade. Han vaknade verkligen. Han lyssnade ett tag. Och så vände han sig om och sade sömnigt: »Ja, jag tror min själ där är någon; *det är bäst du går och tittar efter!*«

Du tystnade, Eulalia, och lät din olycka verka i ensamt majestät. Och mitt hjärta blödde så hejdlöst, att jag inte ens kom mig för att fråga, om det var en råtta som knaprat, en gardin som fläktat, jungfrun som stal en skorpa eller en svartmuskig rånare med laddad revolver och skarpslipad dolk, som högg din egen gulfingerborg och Adolfs brännvinskaraff. Men däremot hämtade jag min moders dyraste kristallskål, och i en plastisk attityd, genomandad af antikens skönhet, höll jag den i trenne timmar under dina sorgmättade ögons kristallflöde. Och när den fyllts till randen bar jag den varsamt till min moder och sade:

— Dessa tårar har en ädel kvinna gjutit öfver en lumpen man. Låtom oss vakta dem väl, mo-

der, ty det är en kostbar vätska, och inte vanligt saltspad att koka tisdagssoppa på.

Och jag återvände till dig, Eulalia, och du talade profetiskt ut öfver världen:

— Osalig och fåvitsk den kvinna, som binder sitt hjärta vid mannens mannamod, — det är ljudande malm, det är klingande bjällra, det är lösansand under lyckans skimrande sagoborg.

Så läres visheten, Eulalia!

Söndagsmorgon vid Siljan.

Solen stiger på himmelen och drömmarna börja fladdra allt mer förvirrade. Det är stadens larm med hjul som rulla och fötter som trampa, det är tågets rassel och tunga droppars fall ur blygrå molnmassor, det är allt hvad man tyst för-lupit af oro och buller, som går igen och väfver ihop sig till ett ogripbart något, kväfvande och pinande. Man värjer sig doft, med växande själa-ångest, man kämpar med domnande krafter, snärjs in, trampas ner, gör ett sista förtvifladt kast med hufvudet — och slår förundrad upp ögonen.

Så tyst, så ljufligt tyst och stilla! Man ligger i en liten kammare, där björklöfvet doftar som i ljusaste midsommartid, där väggarna le i rosen-rödt och penseerna tankfulla och sammetsmjuka flocka sig i det höga tennkruset på hörnets gamla färgrika dalaskåp. Genom rullgardinens springa silar klara dagern in, drömmarnas virrvarr bleknar bort, tankarna börja långsamt reda sig och gårdagskvällen dyker upp i minnet med sprakande stockvedsbrasa, stimulerande samspråk, ljus, värme

och tedrickning ur sköra, förnäma gamla koppar. Det blef sent, innan man sist förde undan den rosenröda kammarens dörrdraperi för att trött glida ner bland bäddens mjuka kuddar och lemmarna visa ännu tendens till långa och lättjefulla sträckningar. Men man vet att tätt utanför det halföppna fönstret stå björkarna i klunga och längre ner rullar Siljan sina friska vågor — ho är den som kan cedera?

Inom tio minuter smyger man med tysta fjät genom det daggvåta gräset, och med ansiktet vändt mot morgonens sol, som skickar ett regn af återstudsande silfverdroppar mot de lata böljorna, knäpper man händerna till söndagens andakt. Rundt omkring stå träden försjunkna i sig själfva, med bjärta klutar öfver sommarens slitna dräkt. Rönarna glöda mot himlens genomskinliga blåhet, asparna skifta i koppar och björkarnas kapprika, långa bladklasar ha redan guldgula kilar i grönskan. Månen hänger trasig, urblekt och halfblottnad på en krok i skymundan och längst vid horisonten ligga molnen som smältande, hvitvioletta drifvor vid randen af en isklar sjö, falla sönder till små lustiga tufvor eller flamma upp öfver himlahalvvet som hvita, giriga eldtungor. Och tätt intill molnen smyga sig ömt de blåa bergens linjer i dansande, skälfvande rytm, med skiftande florsslöjor, som släpa och bölja, locka utan att stänga, tona fram likt en plötslig, vidunderlig vision öfver skogarnas samlade trupp, som sträcker ut två smala, starka

armar med en flik af den evigt rörliga Siljan i sin famn.

Men ser man närmare efter har skogen små skalliga fläckar och längst till vänster växa de ut till vida vidder, där landet i bördig välmåga rutar sig som ett kartblad uppöfver sluttningen mot utsiktstornets skyskrapande skelett. Där ligger Rättvik med stora turisthotell och blänkande koppartak på en kyrkas tunga torn, med ett trassel af järnvägslinjer och vajande plymer af svart lokomotiv-rök. Men så här från fjärran äro husen små oformliga klossar, utplanterade på måfå, åkerlapparna äro dominobrickor eller tegel i rödt, grönt och brunt, som bredts ut att torka i solen, trädungarna äro krypande mossor, höstätarna små knutiga ojämnheter i en jätteväf och tallskogen står som en tunn och skarptaggig palissad längst uppe på åsens krön. Det är ett leksakslandskap af leende skönhet och man ville stufva in det i en ask och muntert flytta om som man flyttar brickor på ett bräde eller ordnar buskar, hus och trädgårdar ur barnens jullådor.

Och öfver alltsammans lyser solen så välsignadt varm och gyllene som midt i den sommar, hvilken just är i färd att slå portarna till om sitt öfverflöd. Dagen har redan sugits upp ur strandens kortväxta gräsmatta och för kanske sista gången innan höstregn och höststormar piska marken till iskyla sträcker man makligt ut sig och låter solen skölja ner öfver ansikte och händer. Det gungar, det

böljar, de långa dyningarna svepa kluckande in öfver stranden och föra med sig en fläkt af den oändlighet, som annars är hafvets monopol. Ett vinddrag glider kylande öfver kinden — det är som hvilade man på jordens breda rygg och bars i hissande fart genom rymden bland okända, fantastiska världar, och när man äntligen rycker till vid att ertappa sig själf med en liten oskyldig lust att från jordens bekväma rygg glida ner i Morfei ännu bekvämare armar, blir man häpen att inte ha en grabbnäfve stjärnor inom räckhåll att skramlande stoppa ner i fickan som souvenir från färden. Men man har i stället Siljans skvalpande vågor, man har solen öfver sig och rundt om sig har man hela händer, hela famnar, hela skogar fulla af de röda och gula löf man hemma i sta'n krånglar sig till för femton öre knippan på Hötorget. Och bortöfver sjön kommer en svag och ljus klang dallrande genom luften — det är kyrkans klockor, som ringa, och det betyder att landsvägen börjar fyllas af färdemän. Hästarna galoppera med fullastade trillor, kullorna ha spänt brandröda skärp om lifvet och lindat hårrullarna med hvita bomullsband, masarna, högväxta, bredaxlade, raka som tallar och fulla af värdighet i sina långa rockar sätta tryggt sina fötter i marken, medan de röda bollarna muntert pingla och dansa kring knäna. En och annan kommer cyklande, och rockskörten stå som en vid klocka kring benens tjocka, svarta strumpor och bölja med samma

betänksamma rörelser som när en svampformig manet singlar ner genom vattnet. Åkande, gående, cyklande, alla ha kyrkan till mål, kyrkan med den gröna vallen och det blänkande koppartaket, kyrkan med dess sällskapslif, kommers och en handfull guds ord.

Den ljusa klangen ligger och skälfter öfver Siljans vågor. En humla tumlar ovigt omkring och brummar som en liten tam björnunge, träden stå moltysta och orörliga, molnen ha stannat sin flykt, allt har stillnat till ostörd helgdagsfrid. Solen stiger högre, frukostbordet väntar med rödflammiga vinlöf öfver dukens bländande hvithet. Kaffet doftar i små ljusblå koppar, genom fönstren bryter en flod af solljus öfver skålarnas brinnande vallmor och fylliga löfkojor, och rönnbärsklasarna lysa från den öppna spiseln.

Det är söndagsmorgon i Dalom, det är solig september, det är stillhet och ro och skönhet. Ska' vi gå till kyrkan, säg?

Fåfänglighet.

Tant Fredrique påstår, att ålderdomen är en smal sak att klara upp.

— Ser du, lilla barn, säger hon vist, att bli gammal, när man är ung, kunde nog ha sina sidor, men när bara åren radat ut sig ett stycke väg, går det galant. För då har lifvet skrumpnat ihop till lappri utan mening och intresse och då, lilla barn, kan kvällssvalkan kännas rätt skön att dyka ner i.

Tant Fredrique är orimligt gammal och har en hel härskara af söner och döttrar, söners söner och döttrars döttrar på Saltsjöbaden och Djurholm, Östermalm och Kungsholmen, Spetsbergen och Otahejti, solen, månen och alla stjärnorna. Men i hennes medvetande lefva de allesammans en tynande skuggtillvaro. Hon spikar fast hela sitt resterande lager af ömma känslor vid sin korgstol, sin stickning och en stilla kaffefrukost på Tysta Mari, har ett visst mått af afsky till öfverlopps åt lömska automobiler och tjufvar om natten, men för öfrigt är hennes lif lika slätslickadt som de glesnande stråna under hårklädselns pompösa kaskad af band och spetsar.

Tant Fredrique är orimligt vis. Och hon är makalös som ett bräddfyllt hjärtas allra intimaste förtrogna, ty hennes vishet har den förträffliga egenskapen att bara gå i ring efter sin egen svans.

En kvällsstund glider man in i hennes mahognymörka gammaldagsrum, med den af fjällvandringar och störtregnsskurar härjade, sjukligt gråa regnkappan drypande af oktoberfukt, sjunker öfvergifvet ner i plyschemmans stelt öppnade famn och mumlar bedröfvad:

— Det är trist om hösten, lilla tant. Det är tröstlöst trist . . .

Då lyfter tant Fredrique utan brådska sina urblekta ögon, kring hvilka rynkorna ligga täta som en hackad biff, stirrar ett ögonblick utåt rummet med en tom blick och låter en tanke tveksamt trefva sig tillbaka mot den tidernas morgon, då vägen syntes henne ändlös och omöjlig från en förförisk liten nippertippa och en strålande ung fru till en hopfallen och tunngammal far- och mormor, som talar världsvisa ord i mörkningen och med vissna, skarpådrade händer sticker trafvar af strumpor och dammhanddukar, som ingen gitter ta i.

Men hennes tanke är gammal och tungfotad. Den trasslar bort sig på halfva vägen och med händerna i knät säger hon betänksamt:

— När åren komma, går värken bort. Jag minns inte längre hur värken kändes.

Den visheten sjunker tung som en gråsten genom ens hjärta och melankoliens vindar svepa med ens

fram genom tant Fredriques mahognyrum, där alla upprörda flöden skummas bort och alla sprakande känslor förtunnas och lösa upp sig som en slinga af rök i rymdens tomma intet. Kappans höstfukt sticker fränt i näsan och skuggorna sno ihop sig till stingande ormar.

— Javisst, tant Fredrique, säger man, det går bort alltsammans. När jag var åtta år satt jag och grät i min vackra barnkammare af hejdlös förtviflan att inte få löpa barfota i rännstenen som smedens flicka nere i gränden. Och när jag var fjorton försmäktade mitt hjärta af trånad efter lifvets salighet i form af en martyrglorias strålgans midt i hednalandens nattsvarta mörker. Sedan blef lyckan en filet à la Oscar och en rad glada ögon i ett tätande rökmoln och ett stigande sorl, som bommade vägen för hyardagslivets tråkighet. Och den blef också en half procent Niels Lyhne, vandringar genom sofvande gator, ansträngdt mörker i unga ögon, djupa ord om lifvets intighet och hänfödda bedyranden att opium och digitalis var lifvets ljufvaste bröd och salt.

— Du talar vackert, lilla barn, säger tant Fredrique och nickar sömnigt med hufvudet.

— Men när sedan sjukdomsknäcken kom, lilla tant, och en hel liten brunhyad flaska stod och lockade inom räckhåll för min darrande hand — kan du tro, tant lilla, då hade jag rakt inte tid att tänka på lifvets intighet och dödens förtrollande lockelser. Då drack jag vin och åt fågelstek och

krossade blåa drufvor mellan läpparna. Och hvar dag och hvar natt drömde jag om en hängmatta under gröna träd och om små lekfulla flikar af en kornblå himmel. Sen älskade jag lifvet ett par år, lilla tant.

Skymningen har vuxit ut öfver rummet och långt borta skymtar osäkert tant Fredriques silhuett mot den mörknande rutan. Hon lyssnar mot köket, där Kristin tar ett par tunga steg, och det kommer några klanglösa ord genom mörkret:

— Du talar vackert om lifvet, barn. Och nu då, hvad vill du nu?

Utanför fönstret ligger gatan svart och öde. Tant Fredrique sitter spöklik i sin stol. Det är tyst som grafven.

— Har Kristin gått ut? Hvarför kommer inte Kristin med lampan?

— Vet inte, tant, skriker man rasande. Slå en frivolt i luften, kanske, och ramla ner bland Djurgårdsekarna en guldkimrande vårdag för fem år sedan. Då var lifvet muntert, tant Fredrique. Men hvad hjälper det, när hösten är trist . . .

— Kära hjärtandes, barn lilla, mumlar tant Fredrique och börjar snarka i sin vishet.

Herrn och smörgåsbordet.

I själfva verket var det ingen osympatisk herre. Jag vill inte påstå, att något världsmannaleende lekte kring hans läppar eller att någon behagfull liflighet lyste upp hans tal. Dessutom hade han spasmer i ögonbrynen, det upptäckte jag vid soppan. Men det var en aktningvärd herre — särdeles aktningvärd. Solid och prima från topp till tå.

Jag ljuger inte, när jag säger, att det gjorde mig verkligt ondt om honom. Jag är viss, att han förirrade sig och att han i sitt hjärta är en god och ädelsinnad människa, som känner varmt för dygden i alla former. Det är inte möjligt annat. Min människokänedom har hittills aldrig svikit mig.

Men middagen blef inte hvad man kallar lyckad. Värden hälsade oss inte välkomna, värdinnan grät och frun med ögonen var blåbärsblå i ansiktet.

Och ändå var det ingen osympatisk herre.

Det var en herre man aldrig skulle väntat något sådant af. En svensk herre med mage, flintskalle och två runda à la daubeögon. Han hade tagit helan och halfvan, stod djupt böjd öfver ett smör-

gåsbord, röd i nacken, och forslade småflåsande öfver en laddning drypande hummer på en tallrik. När han böjde sig ner, var han omgifven af tio smörgåsbordskorreakta herrar och damer med en gaffel i högra handen och en assiett i vänstra. De smörgåsbordskorreakta herrarna och damerna hade talat om Lalla. När den aktningsvärde herrn reste sig upp med en rosenröd hummerstjärt på gaffeln var han ensam i matsalens öfre hälft. Det vill säga, den enda som omgaf honom, var jag.

Jag hade ett hvasst bufféhorn i ryggen, i munnen hade jag en svidande salt sardell.

Det finns folk som påstår, att skulden var min, men det är inte sant. Jag handlade alltigenom fint och vackert. Jag är en ovanligt känslig och timid natur.

Jag älskar Lalla. Min moral och min karaktär ha blifvit underbart stärkta under den följd af år jag umgåtts i hennes hem. Jag har aldrig hört ett ondt ord om Lalla, förrän den aktningsvärde herrn småflåsande böjde sig öfver smörgåsbordet. Han påstod, att hon inte behagade honom.

När han reste sig upp stod jag ensam framför honom, med hög buret hufvud. Stjärnans mildhet lyste i min blick, och jag kände djupt att jag erbjöd en sällsynt vacker bild af saktmod men viljekraft tillika.

Jag talar inte gärna, men när jag någon gång gör det, gör jag det väl och länge och upprepar ofta en och samma sak — det är en god och allmänt omtyckt vana.

Jag talade länge till den aktningsvärde herrn. Han åt en del smörgåsar — jag vill minnas tolf — och drack en del glas öl — jag vill minnas femton — medan jag talade.

Jag talade om Lalla. Talade om henne som mitt köns vackraste prydnad, mest storslagna representant.

Jag framhöll för den aktningsvärde herrn, att Lallas man är en lärd professor, som skrivit ett verk i åtta delar om idiotsjälen psykologi. Jag sade honom, att den lärde professorn är ett snille, att hon vet det, och att hon aldrig talar till honom, hvilket är ett vackert drag. Jag antydde för honom, att de enda personer en människa med intelligens har rätt att draga sig undan, äro indolenta societetsdamer, som fyllt fyrtio år, och gamla virriga engelskor, samt framlade klart och logiskt, att hustrun till en man, som författat åtta delar om idiotsjälen, under alla förhållanden kräfver odelad aktning.

Jag underströk varmt, att Lalla är en sällsynt god hustru och öm moder, som med omsorg väljer den kokerska, som skall laga hennes mat, den husjungfru, som skall städa hennes rum, och den tjänstflicka, som skall skydda henne för samvaron med sina barn. Jag uppehöll mig länge vid hennes oändliga flit, beundrad af alla hennes umgängesvänner. Jag underlät icke att nämna det storartade handarbete hon sedan fem år håller på med: ett draperi i sex våder med flundror och näckrosor på

himmelsblå botten. Jag betonade särskildt att hon redan på denna korta tid hunnit få så godt som alla flundrefenorna färdiga.

Möjligtvis uppdrog jag också till sist en jämförelse mellan en god och dygdig maka och en ogift herre med flintskalle. I denna punkt äro meningarna delade, men gjorde jag det, är jag absolut öfvertygad, att det skedde med all den delikatess stunden kräfde.

I tre kvart talade jag om Lalla. Tio herrar och damer stodo i matsalens bortre del, och deras blickar hängde girigt vid mina läppar. En fru med bruna, stickande ögon, som jag alltid varit rädd för, knäppte, tydligt rörd, ihop händerna. En äldre herre stirrade drömmande på ett tyskt ölkrus, som han strax därpå skulle slå sönder.

Den aktningsvärde herrn hörde på mig till sista ordet. Han hörde på med exemplarisk uppmärksamhet. Mitt hjärta klappade af ädel rörelse och jag hade en bestämd förnimmelse, att hans bultade i takt med mitt.

Det gjorde inte detta.

Den aktningsvärde herrn tog två steg emot mig. På gaffeln hade han fortfarande en skär hummerstjärt. Han stirrade mig rätt in i ögonen och sade . . .

Det var då värdinnan började gråta, så att hennes blåa sammetsklädning färgade af sig, hvilket hon aldrig förlåter mig, det tyska ölkruset dansade i golfvet, fyra damer skreko hemskt, en kamrer höll med fattning en Napoleonstatyett i handen,

och jag kommer alldeles bestämdt ihåg, att en grosshandlare gång på gång sög upp en inbillad öldroppe ur sin orangegula mustasch.

Den aktningssvärde herrn talade i tio minuter. Det var af rent psykologiskt intresse jag räknade efter att han under denna tid använde trettiosju synnerligen kraftiga och omkring trettio något litet mildare uttryck.

Damerna stodo i en ring kring kakelugnen och höllo hvarandra hårdt i händerna. Frun med ögonen lutade med blommans behag sitt tårdränkta ansikte mot värdinnans blåa sammetsklädning.

När den aktningssvärde herrn talat ut betraktade vi honom alla — tycktes det mig — med iskallt och utomordentligt lugn. Sedan var det ingen som talade förrän den långa damen med fnassliga hyn tappade glaceassietten i knäet.

Vi gingo till bords, och hvar och en åt och teg, den aktningssvärde herrn fick svåra spasmer vid soppan, och jag observerade att hans ögon blefvo allt mera lika två runda välformade à la dauber.

Middagen blef inte lyckad, men som sagdt, skulden var inte min.

Sedlighet.

Blåöga, 19 år, satt i en spårvagn och tänkte. Det var en grön vagn, hvilket inte hör hit. Hon tänkte på sista bostonaftonen. Hon hade haft vit klädning, och bakom en klädhängare hade bästa väninnans bror kysst henne på ett utomordentligt städadt och angenämt sätt.

— Svensken är en gentleman, tänkte Blåöga. Gud är god och människan är ärlig.

Medan Blåöga tänkte detta kom en dam in i vagnen. Hennes kjol var uppfäst rundt om med svarta säkerhetsnålar. Hatten skyddade högra örat mera än det vänstra, och på händerna hade hon svarta ullvantar. Damen var något ålderstigen och ogift. Dessutom var hon vårdarinna vid en berömd idiotanstalt och kallades Kråkan, dock inte för Hinkes skull, ty hon hade kallats Kråkan innan Hinke kallades Hinke.

— Nej, se lilla Blåöga, sade säkerhetsnålarna. Hvad sitter lilla Blåöga och tänker på?

— På en herre, en bostonafton och en kyss, sade Blåöga uppriktigt.

Ullvantarna blefvo hvita af fasa.

— Fy, sade säkerhetsnålarna, skäms inte en ung

flicka att besudla sina tankar på ett så upprörande sätt. Skäms inte Blåöga att sitta och tänka på en herre midt i en offentlig spårvagn, där hvem som helst kan komma in. En anständig flicka tänker på en herre blott i enrum med sin mor. Men tiden är förfärlig, jag vet det. Världen är upp- och nedvänd. Ondskan regerar. Blygsamheten är borta. Ungdomen är fördärfvad. Dess själ förgiftad. Vet Blåöga hvad lifvet är? Lifvet är en dypöl. Allting luktar illa. Känn hur det stinker! Till och med Blåöga börjar stinka.

Blåöga kände inte, att hon stank, men hon hade snufva i vårbrytningen, därför teg hon.

— Men, sade säkerhetsnålarna, i afton skall jag rädda en själ.

Säkerhetsnålarna tog Blåöga under armen och förde henne med sig hem.

I farstun stod en expressgosse, dignande under en tung börda.

— Sex kilo smutslitteratur, fröken, sade han.

— Det är bra, sade säkerhetsnålarna. Bär in dem i mitt rum.

Rummet var fullt af böcker. De lågo i stora trafvar på golvet, på stolar, bord och soffor.

— Här, sade säkerhetsnålarna, ser du dräggen af den moderna litteraturens syndaflod. Skåda dig omkring i detta rum. Hvarje bok du ser är till randen bräddad med osedlighet. Hvarje tafla på väggen är en hymn åt den lössläppta, förtärande, förstörande lidelsen. Tiden är fruktansvärd. Hvar

dag sitter jag i denna tortyrkammare och faller tårar öfver fördärfvet, som griper omkring sig. Mina nätter äro en enda följd af helvetets marter. För intet skonar jag mig själf. Se hit, Blåöga, på detta nattduksbord samlar jag dräggens drägg, och när andra människor sjunka i en mild och vederkvickande sömns armar ligger jag vaken och pejlar ondskans djup i dessa volymer, dem ingen anständig människa borde besmitta sig med. Och hvarför gör jag detta, Blåöga? För att kunna förmana och varna unga, endast lätt stinkande människobarn som du!

Säkerhetsnålarna öppnade en bok på nattduksbordet och läste upp ett kapitel. Blåöga lyssnade ödmjukt. Säkerhetsnålarna öppnade ännu en bok. Blåöga lyssnade ännu mera ödmjukt. Efter tolf böcker sade säkerhetsnålarna:

— Seså, mitt barn, nu vet du hvilket öde som väntar dig, om du inte i tid viker in på rättfärdighetens stig. Börja med en knappnål, sluta med en silfverskål. Börja med att tänka på en herre i en spårvagn, sluta med evigt fördärf.

— Ja, sade Blåöga, och klara tårar runno utför hennes kinder, medan tydligen ädla föresatser började gro och skjuta växt inom henne.

Tankfull gick Blåöga sin väg, och i trappan sade hon till sig själf:

— Min gud, måtte jag inte glömma titlarna! Det blir litet genant att rekvirera dem, men det kan ingen hjälpa...

När mamma var flicka.

Mamma är inte så fruktansvärdt lastgammal som barnen och klasskamraterna och alla kusinerna tänka sig. Trettiofem år är mycket, men inte så mycket som Sonja tror — och mamma också ibland, när hon ser på Sonja. Sonja är tretton år och mammas äldsta flicka. Hon har marinblå promenaddräkt, som kostar sextio kronor, går i femte och skall läsa juridik, när hon tagit studenten. Det har Sonja själf bestämt, ty dels passar det hennes naturell, dels har hon hört sägas, att det lär vara ondt om kvinnliga jurister i Sverige. Och skall man bli något — hvilket man naturligtvis skall när man slutat att flirta och gå på baler och får en man att försörja — så skall man laga att man är något så när den förste i sitt fack, så att man får sitt porträtt i tidningarna och blir intervjuad. Kusinerna påstå att Sonja redan är hvad de kalla en utmärkt flirt. Men hon har fullt klart för sig, att det tillkommer en modern kvinna att helt eller delvis försörja sin man, när hon nått den åldern då hon gifter sig, om hon gifter sig, hvilket hon

naturligtvis gör för att — säger Sonja — lefva lifvet fullt.

Stackars mamma vet inte riktigt hvad som menas med en utmärkt flirt. Stackars mamma var gräns-löst okunnig, när mamma var flicka. Hon törs inte tala för mycket med Sonja om den tiden. Sonja skulle förakta henne. Stackars mamma föddes inte i barnets århundrade. Sonja har flera gånger låtit mamma förstå, att *hon* i stort och rikt och härligt mått har någonting som hon brukar kalla individualitet. Mamma skulle vid sträng inkquisition nödgas erkänna, att hon framlefde hela sin barndom utan att hon ägde någonting med det namnet. Hon inser själf att detta är genant. Men mamma måtte än i dag vara ohjälpligt gammalmodig — innerst inne tycker hon — fast Sonja aldrig skulle förmå henne att riktigt erkänna det — att det var alldeles förtjusande att vara flicka, äfven utan individualitet. Aldrig i sitt lif har hon haft så roligt som när hon var barn och bodde i den lagom stora, gamla staden, där det snöade om vintrarna så som det aldrig snöar nu för tiden, och där solen sken om somrarna så som den aldrig skiner nu. Till och med Sonja tror mamma, när hon säger att solen sken vackrare då. I den staden bodde mamma i ett hvitt hus framme vid kyrkan. Det var ett stort hus som hade en trädgård med två bersåer. Den ena var ljus och vacker med syrener omkring; där dukades middagsbordet om somrarna. Och den andra var mörk och dyster, i den bortersta vrån, med knotiga plommonträd;

där dukades tebordet om kvällarna med kulörta lyktor i träden, och mamma trodde att det var Tusen och en natt. Där förlofvade pappa sig med mamma en sommarkväll, då mamma var tjugu år.

Huset hade också en vind, och vinden hade ett stort rum med två fönster. Genom fönstren såg man hafvet och båten, som kom från Stockholm. Midt emot fönstren stod ett dockskåp och på andra väggen stod en hylla med böcker. Hyllan kom många år senare än dockskåpet, och böckerna hade nästan allesamman röda ryggar och gula pärmar. Där fanns en bok som hette »Unga kvinnor». Så har mamma aldrig älskat någon bok som hon älskade »Unga kvinnor». Än i dag känner hon ett alldeles särskildt slags välbehag, när hon biter i en guldgul renett — det är inte för att renetter äro så ovanligt goda äpplen, utan det är Hannas skull i »Unga kvinnor». Där fanns också »En krona bland flickor» och »Rosa eller de åtta kusinerna» och längre fram blandades de gula pärmarna upp med skära, häftade böcker som hette »Prinsessan från heden» och »Hjärtekval» och »Gamla frökens historia». Då hade redan mamma gått i dansskolan och fått en trogen kavaljer i Kirre. Hon var en känslig liten flicka och hon grät floder öfver hjärtekvalen och gamla fröken. Men när hon sedan kom ut på julbjudningar och dansade med Kirre, tänkte hon inte på något världens ting mer än att mandelmjök var det bästa som fanns, och den skära kläd-

ningen var förtjusande och Kirre var en präktig pojke och hela lifvet var orimligt roligt.

Sonja tycker det är besynnerligt med en mamma, som inte tagit studenten. Men i den skolan, där mamma gick, fanns det ingen människa som tänkte på studenten. Det var en skola, som var patriarkalisk och treflig, och där »fröken» själf hvar morgon satt på en stol i tamburen och nickade åt hvar enda en af sina flickor, som friska och rödblommiga kommo slängande med sina skolväskor. Det vackraste äpplet mamma fick hemma skulle »fröken» ha. Hvar ros, som slog ut på busken uppe på vindsrummet, klipptes af och sattes på katedern till »frökens» lektioner.

— Det gör ingenting, för dom vissnar ändå, sade mamma tröstande till »fröken» som tyckte synd om alla rosorna.

Mamma älskade »fröken» och »fröken» älskade inte bara henne utan alla sina flickor. Och hvar jul samlade hon dem till en stor fest, som var det roligaste på hela året. Där fanns inte en enda gosse med — därför rynkade Sonja på näsan åt mammas julfester — men så gammal mamma är, blir hon nästan rörd, när hon tänker på alla de kostymerade flickorna, som tågade in i salen, där julgranarna tindrade och där mammorna sutto kring väggarna och, stolta och glada, sökte hvar och en *sin* älskling.

— Men mamma — säger Sonja — var du aldrig tillsamman med gossar när du var flicka?

När mamma var flicka åkte hon skridskor med Kirre, och Fritz körde henne på sparkstötting, och Ebbe bjöd henne på gymnasistbal och Sigge gjorde en snöfästning åt henne och Kalle rodde henne om somrarna på en å med släpande pilar och gula och hvita näckrosor. Men att Kirre skulle kunna kyssa henne eller Fritz klappa henne eller Ebbe ta henne om lifvet, det var någonting som aldrig föll mamma in. Mamma vill inte ta på sitt hedersord att inte Sonja vet, att en gosse möjligtvis skulle kunna kyssa en flicka.

— Ja, kära Sonja — säger mamma och suckar — det är alldeles förskräckligt, men när mamma var tjugu år och förlofvade sig med pappa, kunde hon både laga mat och sy i knappar och sitta tyst och höra på, när äldre folk talade. Det är alldeles förskräckligt . . .

Sonja nickar rysande. Och ändå vet hon inte det värsta. Hon vet inte att fastän mamma dansat på så många baler i skära klädningar, med rosor i håret, var ändå pappa — utom hennes egen pappa — den ende, som hade vågat kyssa hennes lilla rosenmun. Se, sådan var mamma, när mamma var flicka.

Främling i Stockholm.

Stockholm vimlar af främlingar. På våra gårdar vefva sköna italienare sina positiv, på gatorna gå tyska affärsherrar och på Grand bo englishmen. Men det är inte nog med dem. Det finns också svenska främlingar — främlingar, som räkna hemortsrätt öfver hela landsorten från Ystad till Haparanda. En vacker dag ramla de ner öfver hufvudstaden. Äro de unga män, gå de på Teknis, handelsskolor och hundra institut. Ömsom suga de vetande, ömsom pröfva de Stockholms nöjeslif. Riktigt elaka stockholmare, som dock icke sakna ett visst hjälpsamt sinne mot det kvinnliga könet, påstå att enkannerligen mannen, som stör kvinnofriden på våra gator, tillhör främlingarnas stam. Men dessa stockholmare bör man tro med måtta.

Äro främlingarna unga kvinnor, gå de på Strandvägen om söndagarne. Det är de, som skapa stockholmskans typ. En stockholmska är från hvilken svensk stad som helst mellan Y. och H. Endast från Stockholm är hon aldrig. Men hon är inte mindre intressant för det. Den kvinnliga främ-

lingen kan vara ett vidunder af koketteri, sidenkjolar och boston. Men hon *kan* också vara förtjusande. Hon kan sitta på kontor med hundra kronor i månaden, spara och knoga och ändå lefva ett långt mer förtjusande lif än medsystemen, som använder samma summa till två par kängor och en tredjedels plym. Hon kan vara en präktig flicka, som syr blusar och går på föreläsningar och allmänbildar sig med ett eftertryck, som är fabulöst. Det händer, att hon har Beata Beatrix på sin vägg. Och man bör inte bli förbluffad, om hon i stilla stunder vänder bladen i en bok, som handlar om filosofiens propedeutik. Hon har inte tagit studenten, men hon är vetgirig till det yttersta. Hon är arbetsam och förnöjsam, slår sig redligt fram på sin lilla lön och pressar till sista droppen ur sin Stockholmsvistelse allt hvad den kan möjliggöra af nytta och nöje.

Är det musikafton i Victoriasalen, sitter hon på läktaren, och det händer, att hon offrar fem kronor för att höra en lärd professor hålla en serie föreläsningar om Leonardo da Vinci. Hon är alltid oklanderligt prydlig i ylleblusen, som hon sytt själf, och den blåa spenskjolen, som en liten sömmerska i Vasastaden sytt; räkningen gick till elfva kronor med trettioåtta öre i sybehör. Om morgnarna kammar hon sig långsamt och väl, och innan hon går öppnar hon alltid fönstret för att grundligt lufta ut innan Tilda kommer in och städar. Tilda är ingeniörens jungfru. Ingeniören, som egentligen

inte är någon ingenjör, hyr ut ett litet rum åt henne. Det är inte otrefligt med den hvita byrån och stolarna, som hon fått hemifrån, chäslongen, som hon redan afbetalat, och hyllan, som småningom blifvit fylld med böcker. Hyran är billig. En makalös tur har gjort, att ingenjörsfamiljen inte vill ha rummet, emedan det luktar en smula besynnerligt därinne. Inte starkt och inte direkt döda råttor, men i alla fall någonting ditåt. Därför kostar rummet bara 275 kr. om året; det är verkligen en makalös tur.

Egentligen har hon tur i allting. Klasskamraten, som reste upp samtidigt med henne för att pröfva sin lycka i Stockholm, fick återvända hem med oförrättadt ärende. Men själf sitter hon redan efter två år i hufvudstaden med en lön på 100 kr. Hon sköter sig som en hel karl på kontoret. Det ligger vid en gränd mot Skeppsbron, och dagern, som faller in genom fönstren, är litet unken, men atmosfären af träget arbete är behaglig och klockan tickar lugnande på väggen. Midt emot vid pulpeten sitter en stor, tjock herre i smårutiga benkläder. Han har alltid smårutiga benkläder, men det är ingen elak man. Visserligen drömde hon inte, när hon gick i sin småstad mellan Y. och H. att hon skulle sitta midt emot en stor tjock herre i smårutiga benkläder, men det är sak samma. Stockholm är ändå härligt.

Hon sitter på kontoret från nio till fyra — det är ingen lång tjänstgöring. Sedan går hon in på

en automat och trängs en stund framför luckan, där en hand med kolsvarta naglar lämnar ut varmrätterna. Vid ett odukadt bord äter hon upp sin tjugufemöresrätt. Det kan vara blodpudding, det kan också vara korfkaka med lingonsylt. Sedan dricker hon en kopp kaffe med en gräddbakelse. Hon tröttnar aldrig på gräddbakelsen. Om söndagarne äter hon den ibland hos Berghs. Hon har alltid varit nätt på maten. Därför får hon också pengarna att förslå utmärkt. Frukost och kväll lagar hon hemma; af ingenjörsfamiljen får hon låna gasen mot en krona extra i månaden. Och hvar söndagsmorgon får hon gratis kaffe på sängen med dopp till!

Söndagen är hennes klang- och jubeldag. Då äter hon middag på hushållsskolan, tre rätter och ett glas öl, det gör 1 kr. 20 öre. På förmiddagen går hon på Nationalmuseum, på middagen på Strandvägen och på kvällen på teatern, tredje radens fond, tredje bänk, det gör 1 kr. på Svenskan och 1: 50 på Dramaten. Hon friserar sig omsorgsfullt, flätar in ett svart band i det bruna håret och hänger den blommiga pompadouren på armen. Nanny eller Fanny gör henne sällskap, så vida de inte skola bort och dansa boston. Själf dansar hon inte boston. Hon är blyg för herrar, fastän de alltid äro vänliga mot henne på ett mycket naturligt och tvättäkta sätt. Åtminstone vid dagsljus. Under kvällsvandringar ha de några gånger skrämt henne. Hon har en viss sväfvande förnimmelse,

att äfven den mest oklanderlige gentleman kan bli någon sorts farlig buse, när hon går hem om kvällarne. Ibland ställer han sig bara i ett hörn och knackar med käppen; förr satt hjärtat i halsgropen, när hon hörde det.

Men hon börjar vänja sig vid Stockholm. Hon är inte så rädd längre, när hon går hem, inte ens när hon går ifrån den enda familj, hon umgås med, hvilket kan bli ganska sent. Familjen har dels en bosättningsaffär, som börjar gå utmärkt, dels en pojke på elfva månader, som är champion of the world i en speciell sportgren, nämligen att gallskrika under tjugutre af dygnets timmar och ändå bibehålla ett frodigt hull. När Nanny och Fanny dansa boston går hon upp till familjen, där hon umgås, och man läser högt ur följetongsromanerna, som stå i praktband i bokskåpet, ur Vapensmeden eller Fältskärns berättelser. Frun tar in äpplen och nötter och frågar, hvilket hon helst vill ha i julklapp: Anne-Marie Qvidings Giftiga människor eller Oscar Nilssons Snödroppen. Hon ler, och det susar i den gammaldags taklampan, nötskalen krasa och fastän pojken skriker är det nästan som hemma i småstaden, där alla syskonen sutto med mor och far kring salsbordet och det bara fanns en enda plats kring hela bordet, där hon tordes sitta — det var midt för byffén, där man hade öfverblick öfver alla dörrarne till alla de mörka rummen, som lågo rundt omkring salen.

Så kommer supén, och så går hon hem, och så

klär hon af sig och viker noga ihop hvarje plagg. Och så lägger hon sig, och så läser hon en stund, tänker på hemmet och somnar, och nästa morgon är det måndag med kontorsarbete och föreläsning. På tisdag är det musikafton, på onsdag franska i Borgarskolan, på torsdag köper hon efter moget öfvervägande tyg till en ny blus, och så går veckan, månaden och året, och Stockholm är förtjusande och hon knogar och sparar och drömmer redan om hundratjugufem i månaden.

Men dem får hon aldrig. Hon blir nämligen gift. Den tjocke herrn har en brorson, som inte är tjock och inte har smårutiga benkläder och är en riktigt bra karl. Han har varit i Amerika och är millionär, och så snart han åkt ner till gränden i en lackerad automobil blir han kär i henne och gifter sig med henne och köper ett palats vid Strandvägen, där det inte luktar döda råttor i det minsta lilla rum. Där lefver hon lycklig tills hon dör. Det är dygdens belöning.

Ormen.

Hon själf är ingenting, hvilket kommer sig däraf, att hon för det första är fruntimmer och för det andra gift. Det andra är värre än det första. Att vara fruntimmer kan under vissa omständigheter vara ganska modernt och ganska tillfredsställande nu för tiden. Men att vara gift är fruktansvärdt. Hennes ålder är trettiofem, hennes hår blondt, hennes hjärta godt och hennes lådor fyllda med välsydda bordlöpare och dukar samt stoppade strumpor. För öfrigt är hon inte dum. En gång i tiden har en riktig skald älskat henne, en skald, som skref flera kilo bref i veckan till henne, fast han bodde i huset näst intill, och som liknade henne vid en vacker visa af Fröding, hvilket hon nu har glömt. Det var nämligen innan hon började stoppa strumpor, och strumpor har hon stoppat i femton år.

Hennes man däremot är mycket märkvärdig. Men han är ingen skald. Han har fyrkantigt hufvud, fyrkantig hals, fyrkantig mage och fyrkantiga stortår. Äfven hans själ är fyrkantig. Kvinnor, som inte äro gifta, existera inte för honom.

— Ogifta kvinnor — säger han — borde beredas en snabb, lätt och smärtfri död. Hvarför skola de finnas till, de arma kräken? Hvad göra de för nytta i lifvet, och hvad ha de för nöje?

— Men, bäste herre — säger Ormen — de kunna väl ha sina intressen att lefva för, de också?

— Ogifta kvinnor med intressen — säger den fyrkantige. — Utan intressen kan man möjligen tolerera dem. Men med intressen bli de spritt galna — nej, bevara oss!

Ormen är ogift. Man kan nästan säga, att hon också har intressen. Hon är en mycket respektabel kvinna, lärd som en professor. Hon vurmar för kvinnans rösträtt, läste Schopenhauer på originalspråket när hon var tre år och disputerade på latin, när hon var fyra.

När frun, som skalden älskade, fäller tårar öfver den fyrkantige, går hon alltid till Ormen.

— Hvarför, kära Orm — säger hon — får jag inte gå till min mamma om förmiddagarne och dricka kaffe? Ja, det vill säga, får jag. Men när den fyrkantige en gång i månaden kommer hem ett slag på förmiddagen — det händer verkligen att han gör det en gång i månaden — och jag är borta, säger han morgon, middag och kväll i tre veckors tid: För all del, lilla gumman, glöm nu inte att gå på kafferep till mamma. Det är så nyttigt för barnen att få rå sig själfva en stund ibland! Och gudskelof att du kommer ut litet, lilla gumman. Det är bara jag, som inte kommer ut.

Men jag behöfver det inte, jag. Jag är så hemkär, jag, se . . .

— Ja, den fyrkantige är verkligen hemkär — säger Ormen, som egentligen är ett ganska förståndigt fruntimmer.

— Han är, ja — säger hon, som skalden älskade. — Klockan nio går han på sin byrå. Halfva förmiddagen resonerar han med alla sina närvarande kamrater om alla de frånvarandes hustrur, jungfrur, mat och barn. Klockan ett äter han lunch med tre, fyra vänner. Ofvanpå den dricker han kaffe, röker långa cigarrer och pratar fortfarande. Klockan tre är han tillbaka från byrån, klockan fyra får han besök af en god vän och gör en promenad med honom. Klockan fem åker han hem. Klockan sex äter han middag, klockan sju lägger han sig på chäslongen med tidningarna och cigarrlådan och klockan half nio kommer han in i nattrock och tofflor och är hemkär i gungstolen, tills han går och lägger sig. Ja, han är verkligen hemkär.

— Du talar illa om männen — säger Ormen. — Det skall du inte göra. Som män betraktade äro de många gånger inte så oäfna, åtminstone inte de bättre bland dem. Jag tänker t. ex. på dem som arbetskamrater. Bara man inte är allt för vacker, äro de ganska drägliga sådana. De äro inte småaktiga. De tåla kritik, om den är mera kvick än dum. De gråla inte. De svära ibland och ibland äro de på misshumör. Men i nio fall af tio äro de inte omöjliga att komma till rätta med.

— Ja — säger hon, som skalden älskade — han är verkligen hemkär . . .

— Det är bara som äkta män — säger Ormen — som de äro absolut oförbätterliga. Den moderna kvinna, som kan till egen och andras belåtenhet manövrera en äkta man, är ännu ej född.

— Till exempel — säger hon, som skalden älskade — jag säger: älskade fyrkant, få vi gå på middagen om söndag! På middagen, svarar fyrkanten, kommer aldrig i fråga. Men, älskade, invänder jag, på detta sättet få vi aldrig något umgänge! Än sen, svarar fyrkanten, då reda vi oss utan umgänge; jag är i alla fall så hemkär; jag behöfver inga vänner. Sedan går han till sin byrå, talar halfva förmiddagen med sina kamrater, äter lunch, promenerar. Jag går till mamma, jag, och dricker kaffe. Gudskelof, att du kommer ut, säger fyrkanten och är elak.

— Vännen min — säger Ormen — en äkta man skall alltid ha sin vilja fram. Begär inte, att en äkta man skall tänka. Begär inte, att han skall ha fördragsamhet. Han skall alltid ha sin vilja fram. Inte emedan han är den klokare eller den bättre eller den moraliskt starkare. Utan helt enkelt emedan han är man. Det är ett våldsamt felslut — men hvad betyder det? Den blekaste lilla karlstackare ser med förakt ner på ett stort, starkt fruntimmer, som knuffar sig fram genom lifvet med flygande fanor och klingande spel, där han själf bara får sitta i sopvrån.

Hon, som skalden älskade, stirrar på Ormen med förfärade ögon.

— Så du pratar — säger hon. — Så du pratar, dumma människa. Inte skall ett fruntimmer vara stort och starkt och knuffa sig fram genom lifvet. Och inte skall en karl sitta i sopvrån. Om fyrkanten kom i sopvrån, skulle jag gå och dränka mig på fläcken.

— Det tror jag, rara människa — säger Ormen. — Du är alldeles för god för ett så fult kreatur som en man.

— Fy, skäm ut dig Orm — säger hon, som var som en vacker visa af Fröding. — Nu går jag hem och kokar pepparrotskött åt fyrkanten, pepparrotskött med potatis och tjock, skön mjölksås. Det är det bästa han vet, den välsignade kära, älskade fyrkanten.

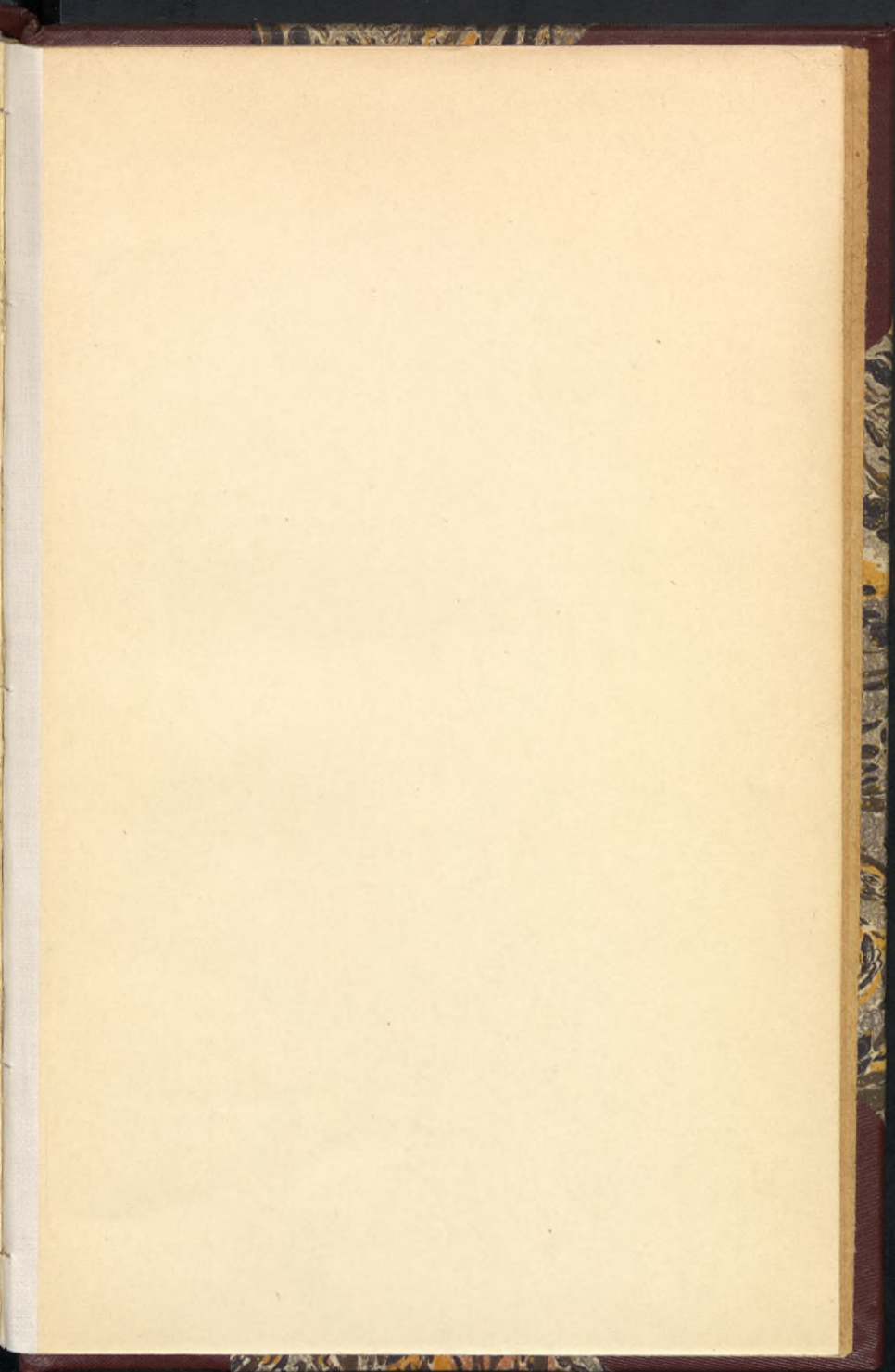
INNEHÅLL.

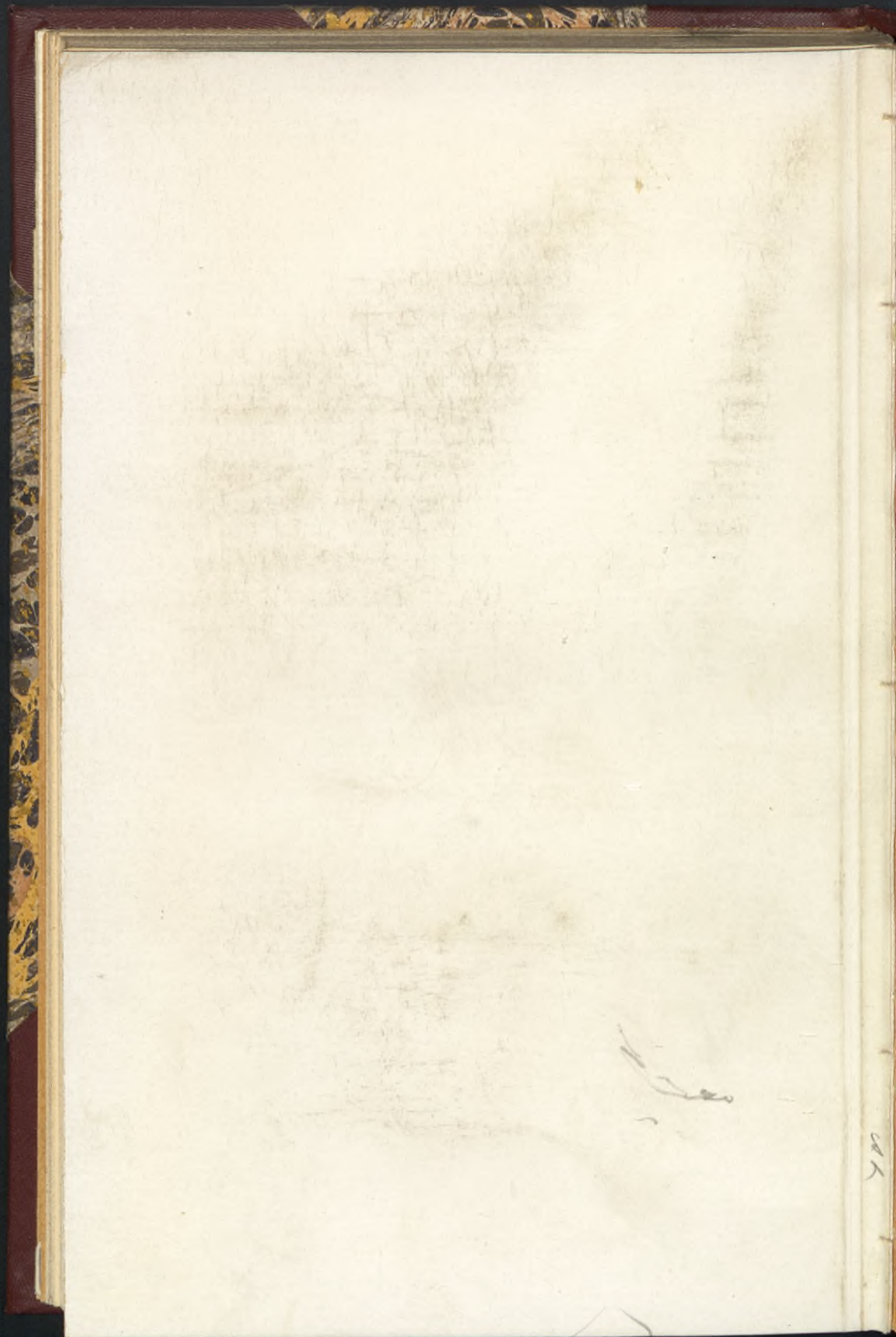
	Sid.
Där tiden står stilla	3
Manfolk	7
Bland lappkåtor och fjäll	11
Priffe	19
Lennie	22
Från regnperioden.....	27
Enfant gâté.....	32
Röda rönnbär	37
Lifvets nödtorft	43
Aftonsång.....	49
En burk choklad	56
Notarien	61
Jämtlandssommar	68
Det leende ansiktet	77
Lejonhjärtat	84
Söndagsmorgon vid Siljan	89
Fåfånglighet	94
Herrn och smörgåsbordet	98
Sedlighet	103
När mamma var flicka	106
Främling i Stockholm	111
Ormen	115

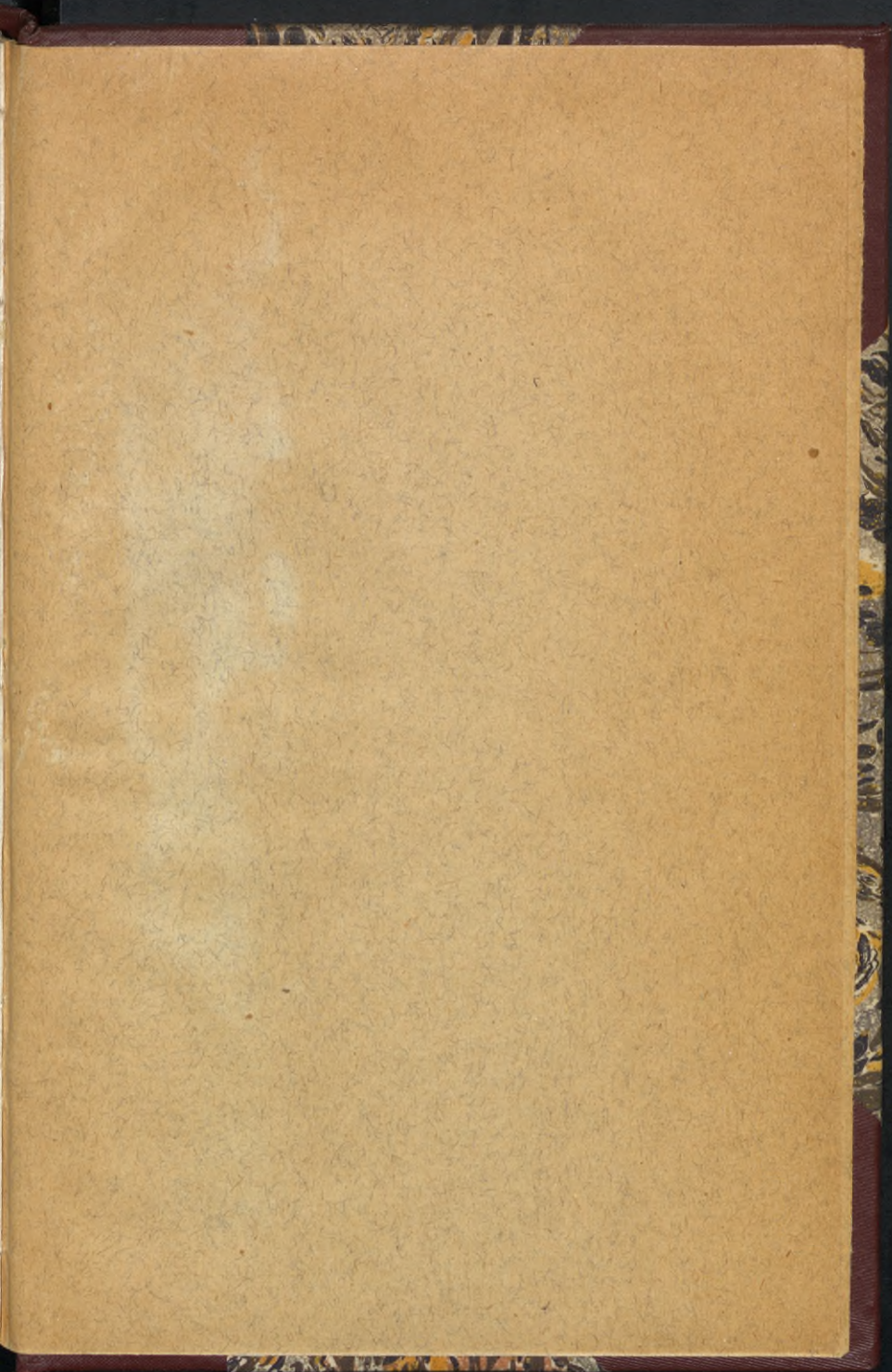

Grads 6/2
75

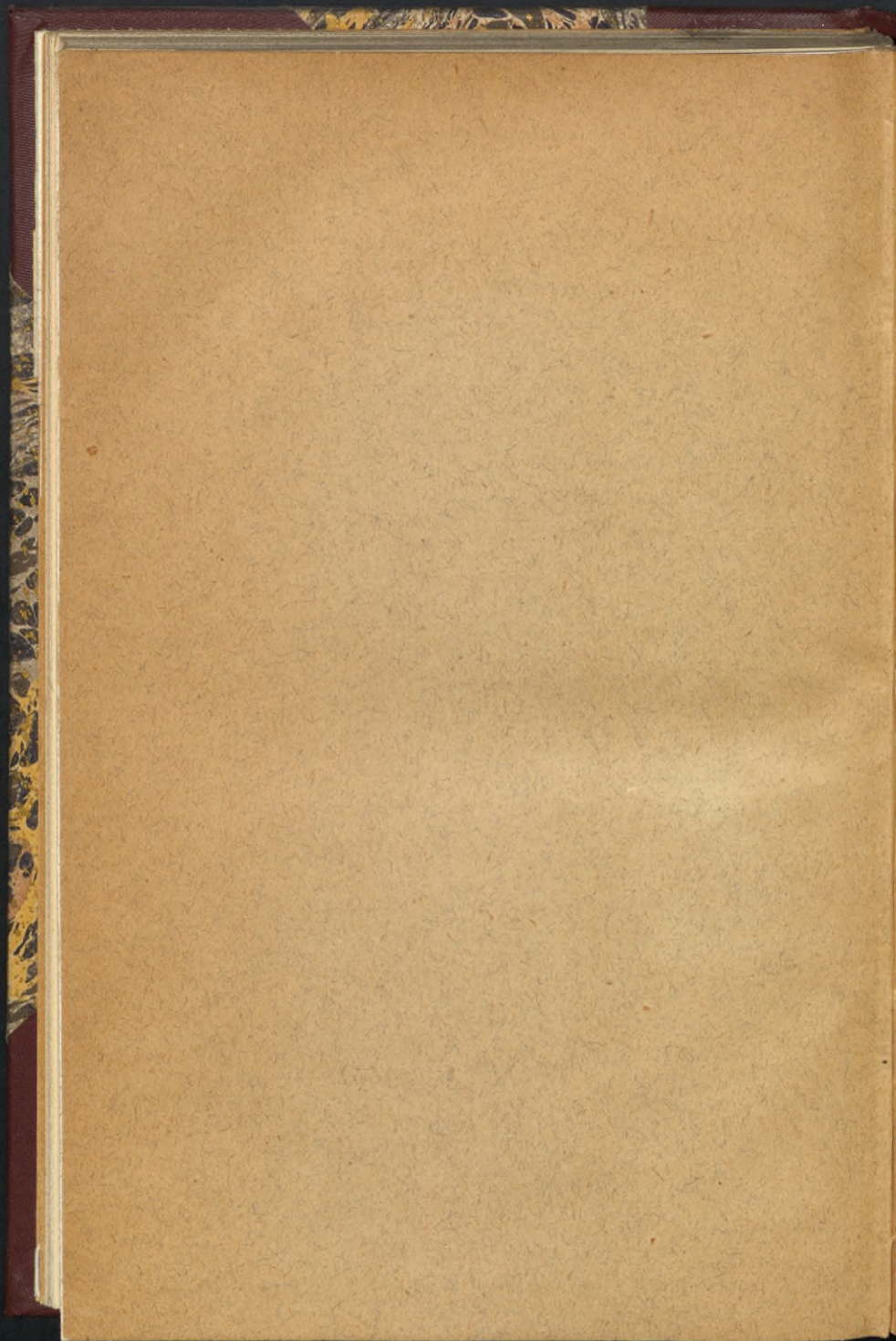

6000212421

Göteborgs universitetsbibliotek

